

Дзень беларускага пісьменства ды “Белая вежа”. Што яшчэ ў календары брэндавых мерапрыемстваў?

11

Золата “Беларусьфільма”: як стваралася кіно, здольнае гаварыць з глядачом скрозь стагоддзі?

14

“Брэсцкая крэпасць сёння – незвычайны кангламерат сведчанняў аб падзеях розных эпох”.

Аляксандр Каркатадзэ

7

штотыднёвая грамадска-палітычная газета | выдаецца з кастрычніка 1991 года | № 33 (1629) | 25 жніўня 2023 г.

КУЛЬТУРА

► Добры намер

Айчынныя ўстановы культуры маюць намер актыўна паўдзельнічаць у Першым Беларуска-ўзбекскім жаночым бізнес-форуме.

Мерапрыемствы разгорнуцца з 4 па 6 верасня ў Мінску. Галоўныя складнікі творчай праграмы – выстава “Культурны і турыстычны патэнцыял Беларусі” і канцэрт у Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Рэспублікі Беларусь.

На выставе будуць працаваць тэматычныя павільёны: “Жаночая майстэрня”, “Мужчынская майстэрня”, “Святы і абрады”, “Турыстычны патэнцыял музеяў”, “Тэатры і фестывальны рух”. Экспазіцыі прадеманструюць разнастайнасць традыцыйных беларускіх строяў і рамястваў, пазнаёмяць з дасягненнямі ў музейнай справе, цікавінкамі рэгіянальных і рэспубліканскіх фестываляў, экспертнымі магчымасцямі ўстаноў культуры.

Мэта форуму – паспрыяць яшчэ больш цеснаму супрацоўніцтву Беларусі і Узбекістана ў сферах культуры, турызму, адукацыі, прамысловасці і медыцыны. У Мінск завітае каля 40 бізнес-лэдзі на чале са Старшынёй Сената Узбекістана.

Мір. Праца. Хлеб. Любоў

Ці не ў гэтых простых словах крыецца вялікае чалавечае шчасце – тое, што не заўважаеш у звычайным жыцці і што пачынаеш разумець і шанаваць, толькі калі навісае пагроза страты?

Каравай-фэст “Бацькава булка”, які сабраў 19 жніўня ў Свіслачы багата гасцей, другі год запар сцвярджае гэтыя важныя ісціны, вымушаючы кожнага з нас задумацца пра галоўнае, прыгадаць традыцыі продкаў і адчуць моц народнага адзінства.

Менавіта гэтыя духоўныя каштоўнасці чырвонай ніткай праходзілі праз надзвычай

разнастайную праграму свята. І хаця на фестывалі навідавоку былі духмяныя прысмакі, “гімн” гучаў усім складнікам шчаслівага жыцця. Дзеля таго і рупіліся супрацоўнікі сферы культуры на шматлікіх пляцоўках, імкнучыся праз яскравыя імпрэзы дакрануцца да сэрцаў людзей. І падзея ўдалася! Бо для нас, беларусаў, хлеб – гэта велічны сімвал дбайнасці і згуртаванасці, дабрабыту і ўпэненасці ў заўтрашнім дні. Бо ў “Бацькавай булцы” – толькі найлепшыя інгрэдыенты: мір, праца, адзінства і любоў.

Працяг на стар. 3

70 гадоў – 70 імгненняў. Да юбілею Міністэрства культуры

Стар. 4 ►

Тычыцца ўсіх і кожнага

Звыш 5,5 мільёна праглядаў, дзясяткі тысяч лайкаў, рэпостаў і каментарыяў. За размовай Прэзідэнта Беларусі з украінскай журналістскай сачылі ў больш чым 50 краінах. І лічы працягваюць расці. Чаму?

Вялікае інтэрв'ю Аляксандра Лукашэнкі даў Дзіяне Панчанка на мінулым тыдні,

але міжнародны рэзананс у інфармацыйнай прасторы, і ў прыватнасці ў Сёціве, не сціхае. Шчыра і востра гутарка аб актуальных пытаннях у самым сорцы палітанга жыцця краіны — Палаты Незалежнасці — атрымала шырокі геаграфічны ахоп. Падобныя статыстыкі хостынгу YouTube, асабліва цікавыя да інтэрв'ю, акрамя беларускай вэб-аудыторыі, правялі

карыстальнікі з Расіі (55 %) і Украіны (14 %), а таксама з Казахстана, Германіі, ЗША. Відэа паглядзелі жыхары Канады, Узбекістана, Малдовы, Ізраіля, Італіі, Нарвегіі, ААЭ, Аўстраліі, Тайланда, Японіі, Сінгапура, многіх іншых краін. Сумарна толькі на двух YouTube-каналах Белтэлерадыёкампаніі трансляцыі кантэнт набраў звыш 5,5 мільн праглядаў. Інтэрв'ю беларуска

лідара разышлося на штытаты па ўсім свеце. Кожны шукаў адказы на свае пытанні.

...“Вайны ва Украіне трэба і можна было пазбегнуць. Гі цяпер яе можна спыніць”, “Я вельмі люблю Украіну. Але страціць рускім у спіну мы не дазволім”, “Нават з дапамогай Захаду Украіна не зможа вытрымаць”, “Заходнія Еўропа — немцы, французы, італійцы, акрамя англійцаў, вядома, — тыя швэды пад Амерыкай, ім не патрэбна ўжо гэтая вайна. Амерыкашчыны не — яны на гэтым нажываюцца”, “Калі вы, украінцы, не перастаеце нашу граніцу, не перастаеце будзе ў гэтай вайне ўдзельнічаць. Але дапамагаць Расіі мы будзем заўсёды — гэта нашы саюзнікі”, “Калі з боку Польшчы, Літвы, Латвіі паначнага агрэсія супраць нашай краіны, мы адкажам імгненна ўсім тым, што ў нас ёсць. І удар будзе непрамымальны. Вось на чым грунтуецца наша канцэпцыя бяспекі”, “Яззерная зброя — гэта моцны стрымальны фактар. Таму мы прыменім яе імгненна, як толькі супраць нас будзе агрэсія. Гэта будзе зроблена без папярэджання. Таму вы нас не чапайце. Мы вас не чапалі, і вы нас не чапайце. Гэта датычыцца менш за ўсё Украіны. Гэта датычыцца перш за

ўсё тых вар'ятаў на Захадзе, якія там ужо рыхтуюцца”.

У шчырай размове былі закрануты і больш асабістыя тэмы: адносіны з лідарамі іншых краін, наступныя выбары, “Вагнер”, яхты...

Але галоўнае — Прэзідэнт адказаў на пытанне, якое непакоіць усё чалавецтва. Краўніч дзяржавы заявіў, што не бачыць падстаў для пачатку новай сусветнай вайны. Беларускі лідар адзначыў, што падзеі ва Украіне сталі ўрокам і прадаманствамі, што дапусціць сутыкненне ваенных блокаў нельга:

— Украіна паказвае, што гэта страшная справа. І вайна НАТА з Расіяй і Беларуссю — гэта сусветная вайна з прымяненнем ядзернай зброі. Проста так не абыйдзецца, як ва Украіне. Таму гэтая трэба пазбегнуць. Захад, ведаю дакладна, вельмі не хоча ядзернай вайны. Таму што выхыць нікому не ўдасца: Расія — першая краіна па запасах ядзерных боегалоўкаў, прыкладна столькі ж у Злучаных Штатах Амерыкі. Уявілі бы будучы ўсё, гораць будзе. Таму ніхто не хоча паміраць, усё хочун жыць хача б так, як жывём, і спадзявання на лепшае.

Падрабязнасці — на сайце president.gov.by

Прыклад адданасці Айчыне

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка павіншаваў народнага артыста Беларусі Уладзіміра Громова з 50-годдзем.

“Ваша творчая дзейнасць — прыклад гарманічнага спалучэння прыроднага таленту, артыстычнасці і адданасці Айчыне”, — адзначыў Кіраўнік дзяржавы.

У віншаванні Прэзідэнт таксама заўважыў: “Моцны асгамітны барытон і

тонкае выкананне нават самых складаных партый далі Вам магчымасць стварыць незабыўныя вобразы ў спектаклях Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета. Упэўнены, яшчэ многія гады Вы будзеце захапляць палкніцкай сваім майстэрствам, натхніце і служыць любімай справе і Радзіме”.

Аляксандр Лукашэнка пажадаў Уладзіміру Громаву моцнага здароўя, новых прафесійных дасягненняў, шчасця і дабрабыту.

Зарплата: паэтапны рост

3 1 верасня ў Беларусі павышаецца базавая стаўка: 18 жніўня зацверджана адпаведная пастанова ўрада.

У краіне працягваецца паэтапны рост базавай стаўкі. Як і планавалася раней, урад прыняў рашэнне аб яе чарговым павышэнні. Так, пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 18 жніўня 2023 г. № 546 замацоўваецца базавая стаўка ў памеры 235 рублёў. Дарэчы, сёння яна складала 228 рублёў.

Такім чынам, базавая стаўка павялічыцца ў параўнанні з 1 студзеня 2023-га на 3,1 %, а ў параўнанні з 1 верасня 2022-га (211 рублёў) — на 11,4 %.

Базавая стаўка з'яўляецца галоўным элементам тарыфнай сістэмы, на аснове якой адпаведна праца работнікаў бюджэтных і іншых арганізацый, якія атрымліваюць субсідыі і работнікі якіх прыраўняваны па аплаце працы да работнікаў бюджэтных арганізацый.

Паколькі да базавай стаўкі прысяваны іншыя стымуюльчыя і кампенсуючыя выштытты, то іх павышэнне ў Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны.

Падчас урачыстага адкрыцця фестывяля

“Бацькава булка” — смачна есці!

Другі год запар фестываль “Бацькава булка” сабраў шматлікіх гасцей, каб яны наталіліся смакам першага каравая з зерня новага ўраджая.

Свята, што нарадзілася на Гродзеншчыне дзякуючы візіту ў 2021 годзе Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі ў Свіслач, сёння зноў прайшло з размахам: горад наведвалі дзясяткі майстроў і знаўцаў хлебнай выпечкі з многіх куткоў Беларусі, сотні музыкантаў і артыстаў са сталіцы, абласнога цэнтра дэ ўсяго рэгіёна, а таксама тысячы турыстаў і мясцовых жыхароў.

У шчырай адкрыцця фестывяля паўднёвымі старонкамі Гродзенскага аблвыканкама Уладзімір Каранік, намеснік Прэзідэнта — інспектар па Гродзенскай вобласці Юрый Карасёў, старшыня абласнога Савета дэпутатаў Алена Пасюта, першы намеснік міністра культуры Валерый Грамада, старшыня Свіслацкага райвыканкама Аляксандр Ворскіны і іншыя ганаровыя госці. У рамках урачыстага адкрыцця каравай-фесту яны прычымніліся да акцыі “Бе-

ларусь — хлебная краіна”, сабраўшы з маленькіх “Бацькавых булак” карту Рэспублікі Беларусі.

Па традыцыі адно з цэнтральных месцаў на свяце займала выстава конкурсных работ “Хлебныя шэдэўры”. Тут паказваліся самыя адметныя хлебабудзельныя вырабы, выкананыя прафесійнымі пекарамі. Да іх далучаліся і пекары-аматары. Яны прадаманствалі лідзбыткі ў экспазіцыі “Магуліні каравай”. Так, жыхары і госці Свіслацкага і задалаваннем частаваліся знакамітымі вясельнымі шышкамі і кветкамі з Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці. У выніку гэтае пецыява Марый Эдуардаўны Бачынскай атрымала Гран-прэ ў намінацыі “Традыцыйны каравай”.

Вялікай папулярнасцю карысталася акцыя “Ад зерня да хлеба”. Ахвотны ўвабачлі ўсе этапы вырабы галоўнай стравы на свае вочы, а напрыканцы частаваліся “Бацькавай булкай”. Цікавай навінкі сёлетага свята стала праэнтацыя элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны, звязаных з хар-

човымі абрадамі Беларусі. Так, гасцей пазнаёмілі з легендарным паўлаўскім караваем — традыцыйнай вясельнай выпечкай Слонімішчыны.

На фестывалі жыхароў Свіслачы чакаў падарунак: у гарадскім парку пры падтрымцы Прэзідэнцкага спартыўнага клуба адкрылася шматфункцыянальная фізкультурная пляцоўка. Падобныя комплексы, якія ўяўляюць сабой баскетбольнае поле і варкаў-пляцоўку, сёння ёсць ва ўсіх раёнах Мінскай вобласці ў некаторых — Магілёўскай. Што да Гродзеншчыны, то такія аб'екты былі адкрыты на Ашчынішчыне, Ваўкавышчыне, Астрэвачыне, а цяпер і на Свіслаччыне. Да канца года шматфункцыянальныя спартыўныя пляцоўкі плянуецца усталяваць ва ўсіх раённых цэнтрах вобласці.

Магчыма, наведвальнікі новай фізкультурнай лакацыі з цягам часу стануць такімі ж моцнымі, як і прафесіяналы, якія дэманстравалі ўменні на пляцоўцы славага экстрэму “Асілак”. Беларускія волаты з'явілі швікі, цягалі грузавыя аўтамабілі, палымалі розныя цяжкія прадметы.

Яшчэ адной навінкі свята было “Булка-байкер-шоу” — паказальныя выступленні мотаклубаў з Мінска да Гродзенскай і Брэскай абласцей. Людзі ў скураных куртках дзіліся сакрэтамі валджыня “жалежных коней” і дэманстравалі фізічнае ўменне аб'язджаць перашкоды, што прыйшлося даспадоба шматлікім глядачам.

Паравала ўсё і вясельная праграма, на якой выступілі зоркі беларускай і расійскай эстрады, у тым ліку гурт “Камбінатцыя”. Павіншаваў гасцей і жыхароў горада са святам таксама Маладзёжны тэатр эстрады на канцэрце “Мір! Праца! Хлеб!”. Заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь, Дзімітрый Сяргееў, Алена Грышанева, група ВуCity, ансамбль “Верас” ды многія іншыя калектывы і саольныя выканаўцы зрабілі вечар незабыўным і напоўнілі яго самымі станаўчымі ўражаннямі. Фэст “Бацькава булка” сапраўды быў багатым на розныя цікавінкі, і, безумоўна, запомніўся ўсім шматлікім наведвальнікам.

ВАЛЕРЫЙ ГРАМАДА, першы намеснік міністра культуры Беларусі:

— Беларусы заўсёды беражліва ставіліся да хлеба, з асаблівай павагай, любоўю. Менавіта таму свята адраза заняло ганаровае месца ў календары культурных падзей не толькі Гродзенскай вобласці, але і ўсёй краіны. Упэўнены, што каравай-фэст будзе прырастаць новымі мерапрыемствамі, а мы з вамі станем часткай гэтай яркай імпрэзы!

УЛАДЗІМІР КАРАНІК, старшыня Гродзенскага аблвыканкама:

— Сёлетні каравай-фэст для кожнага з удзельнікаў стане яркай, незабыўнай падзеяй. Не сумняваюся, што ў імпрэзы вялікі перспектывы. З году ў год яна будзе набіраць папулярнасці, ствараць гасцей з усёй Беларусі, а таксама з замежжа. Смак каравая — гэта смак перамогі, згуртаванасці, радасці і ўрачыстасці. Таму “Бацькава булка” сапраўды нашыя нацыянальнае, душэўнае, “духмянае” свята!

Багацце падзей

Чарговую апаратную нараду з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў Міністэрства культуры правёў першы намеснік міністра Валерый Грамада 22 жніўня. Дзякуючы срокам вядоўстваў, у пасяджэнні таксама паўдзельнічалі кіраўнікі ўпраўленняў культуры абласцей і Мінскага гарадскога выканаўчага камітэтаў.

Валерый Грамада адзначыў, што жыццё будзе багатым на падзеі ў культурным жыцці краіны. Асобна намеснік міністра заўважыў фэст “Бацькава булка” ў Свіслачы як прыклад добрай рэалізацыі ініцыятывы па стварэнні брэндавых імпрэз у рэгіёнах. Сва-

та атрымалася насычаным і яркім. Наперадзе ў гэтым не менш змястоўны верасень. На гэты месяц запланавана шмат адказных мерапрыемстваў, галоўная з якіх — урачыстасці да Дня народнага адліствя.

Удзельнікі нарады заслухалі справаздачы кіраўнікоў ўпраўленняў культуры абласцей і Мінскага гарадскога выканаўчага камітэтаў аб гэтага года выкананні ўрачыстасці аб гэтага года адважыліся да новага навуковага года. Начальнік аддзела ўстанова адважыліся да новага навуковага года. Начальнік аддзела ўстанова адважыліся да новага навуковага года. Начальнік аддзела ўстанова адважыліся да новага навуковага года.

Валерый Грамада звярнуў увагу на стан інтэгратаў навуковых устаноў і прылежных тэрыторый, даручыў наладзіць своєчасовае планамернае рассяленне студэнтаў.

Таксама на нарадзе абмяркоўвалася падрыхтоўка да шэрага маштабных мерапрыемстваў. У прыватнасці, гаворка ішла пра Дзень беларускага пісьменства. Першы беларуска-ўзбекскі жаночы бізнес-форум, звольны канцэрт па рэгіёнах і Фэстываль роўных магчымасцей “Час моцных”.

Дзе спорт — там і песня

Мінулы выхадныя вылучыліся не толькі яркімі фестывялямі, але і гарачымі спартыўнымі турнірамі ў рамках XIV Спартыяды работнікаў рэспубліканскіх арганізацый дзяржаўнага кіравання прайшоў з 18 па 20 жніўня ў Заслаўі.

У барацьбе паўдзельнічалі 20 камандаў. Сярод іх і зборная Міністэрства культуры.

Іна Адамовіч, намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення — начальнік ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў Міністэрства культуры расказаў, што прыехала на спартыяду не ўпершыню.

Па натуре я чалавек актыўны, на аснове якой адпаведна мяне дастаполю. Спорт у цольм надзе сілы і зарадка балдзэрэсію ды энергіяй, вельмі патрэбнай пры сядзячых працы. Спартыўнасць павялічыла з вядомых гонак. Ад кожнай каманды — па дзве мужчыны і жанчыны. Гарачым заезд выдася не толькі праз спіёку, але і праз моцнае жаданне зборных перамагчы. Каштоўнай была кожная хвіліна, бо ад яе залежаў не толькі асабісты вынік, але і месца каманды ў рэйтынгу.

Другі дзень аказаўся яшчэ больш насычаным, — распавядае Іна Адамовіч. — Прайшлі спартыўнасць па спартыўным арэнантаванні, тэхніцы пешаходнага і воднага турызму. У апошніх, а менавіта ў парным катанні на байдарках, мяне ўдалося гонару прадставіць каманду Міністэрства культуры.

Па словах Іны Мар'янаўны, да гэтага яны з партнёрам ні разу не сядзелі ў адной лодцы. Аднак спрацаваліся і зарадка балдзэрэсію ды энергіяй, вельмі патрэбнай пры сядзячых працы. Спартыўнасць павялічыла з вядомых гонак. Ад кожнай каманды — па дзве мужчыны і жанчыны. Гарачым заезд выдася не толькі праз спіёку, але і праз моцнае жаданне зборных перамагчы. Каштоўнай была кожная хвіліна, бо ад яе залежаў не толькі асабісты вынік, але і месца каманды ў рэйтынгу.

Каманда Міністэрства культуры

дасягненні. Журы таксама здзіўлялі багатым застольем з нацыянальнымі стравамі.

Для песнянага конкурсу была спецыяльна створана кампазіцыя “За міра — содзіаём!”. Музыка і словы напісала Іна Адамовіч, а ўся каманда прадаманствала яднанне, выканаўшы песню на сцэне.

Яркае відэаўзгаўтка, традыцыйныя ўборы, крыху агню і фокусаў — за такі незвычайны паглядок на конкурсе “Прадстаўленне каманды” судзейскае калегія ўстаіла зборную Міністэр-

ства культуры “бронзы” — ганарова 3-га месца.

Пасля турыстычнага злёту Іна Мар'янаўна падзялілася эмоцыямі: — Гэтыя тры дні былі адзначаны выдатным настроем. Такія мерапрыемствы спрыяюць згуртаванню калектыву, даюць магчымасць пазнаёміцца з людзьмі з іншых ведамстваў, наладзіць прафесійныя кантакты і нават вырашыць некаторыя працоўныя пытанні. Акрамя таго, умоваўшася са зборнікамі адносіны, што так важна ў Год міру і стварэння.

1987

► Лістапада адкрыты для наведвальнікаў Беларуска дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту.

1988

► 10 чэрвеня Пастановай ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР № 176 "Аб палацава-парковым ансамблі ў горадзе Нясвіжы" санаторый "Нясвіж" выносіцца за межы замка, у 1988—1990 гадах праходзіць рамонт і ўладкоўваецца прылеглая тэрыторыя.

► На Віцебшчыне ў вёсцы Здраўнёва як філіял абласнога краязнаўчага музея створаны Музей-сядзіба Ільі Рапіна.

1989

► 5 верасня заснаваны філіял Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы ў вёсцы Харужанцы Лагойскага раёна.

1990

► 24—27 мая ў Мінску адбылося Усеазаўнае свята славянскага пісьменства і славянскіх культур.

► 1—9 верасня прайшлі ўрачыстасці да 500-годдзя з дня нараджэння Францыска Скарыны.

► 23 сакавіка палісаны Загід Міністэрства культуры БССР № 40 "Аб арганізацыі Музычнага ліся пры Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя А. В. Луначарскага" (у 1992-м перайменаваны ў Рэспубліканскі ліся пры Беларускай акадэміі музыкі).

► 19 лістапада адкрыты Магілёўскі абласны мастацкі музей (з 1996 года носіць імя П. В. Масленікава).

► У Магілёве прайшоў першы рэспубліканскі фестываль "Звіняць цымбалы і гармонік".

1991

► 15 мая пры Міністэрстве культуры заснавана рэдакцыя па выпуску штырцяднёвай газеты "Культура".

► 31 чэрвеня згодна з загадам Міністэрства культуры БССР № 68 арганізаваны Беларуска інстытут праблем культуры.

► Прынята рашэнне аб адкрыцці Рэспубліканскага музея прыроды і экалогіі Беларусі.

► Створаны Мінскі мастацкі ліцей (сёння — Мінская дзяржаўная гімназія-каледж мастацтваў) пры Беларускам тэатральна-мастацкім інстытуце.

70 Першыя крокі незалежнай дзяржавы

Чым адзначыліся для Міністэрства культуры канец 1980-х і 1990-я гады?

Працягваем агляд найважнейшых падзей, звязаных з работай ведамства, якое сёння святкуе 70-годдзе. Распачаты ў "К" № 27 цыкл публікацый падрыхтаваны паведамленні звестак, сабраных супрацоўнікамі Нацыянальнага гістарычнага музея.

Дзяржаўны музей гісторыі Беларускай літаратуры

Беларуска дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту

Музей-сядзіба Ільі Рапіна "Здраўнёва"

Замкавы комплекс "Мір"

Магілёўскі абласны мастацкі музей

Палацава-паркавы комплекс у Нясвіжы

► Адкрыты для наведвальнікаў Дзяржаўны музей гісторыі Беларускай літаратуры.

► Заснаваны Мінскі абласны драматычны тэатр у Маладзечне.

1992

► Арганізаваны Рэспубліканскі тэатр Беларускай драматургіі.

► У Віцебску праведзены I Міжнародны фестываль "Славянскі базар".

1993

► Савет Міністраў прыняў пастанову аб стварэнні Нацыянальнага запаведніка "Нясвіж".

► Адкрыта першая экспазіцыя ў замкавым комплексе "Мір".

1994

► 25 мая вырашана адзначыць День Беларускага пісьменства і друку на першым тыдні верасня. Святочныя мерапрыемствы адбыліся ў Полацку.

► Адкрыўся I Мінскі міжнародны кінафестываль "Лістапад".

► Створаны Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур.

1995

► Заснаваны Міжнародны музычны фестываль "Залаты шлягер".

1996

► 12 студзеня створаны спецыяльны фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі.

► Прайшоў I Міжнародны фестываль арганнай музыкі "Званы Сафіі" ў Полацку.

► Адбыўся I Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур у Гродне.

► У Брэсце праведзены першы штогадовы Міжнародны тэатральны фестываль "Белая вежа".

1997

► Зладжаны першы фестываль камернай музыкі "Музы Нясвіжа".

Майстэрня лёну ў Ганчарах

Чакаем вас, родныя людзі!

Бацькаўшчына збірае дзяцей. З 19 на 24 верасня адбудзецца чарговы Фестываль мастацтваў беларусаў свету. Гэта значная падзея не толькі для суйчыннікаў за мяжой, але і для тых, хто жыве і працуе на радзіме.

Традыцыя суродзічаў з усяго свету сустракацца, нібы на вялікай сямейнай бядзе, узнікла ў 2011 годзе. Першы фестываль адбыўся ў Мінску і Віцебску. У ім удзельнічалі музычныя ансамблі і выканаўцы-салісты, мастакі, майстры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, літаратары. Такім чынам, з'явілася магчымасць прэзентаваць і папулярызаваць творчыя здыбыткі беларусаў замежжа, падтрымаць намаганні суйчыннікаў і завязаць цесныя кантакты.

Акрамя таго, з 2016 года Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур ладзіць стажыроўкі для кіраўнікоў замежных Беларуска калектываў мастацкай творчасці і кіраўнікоў грамадскіх арганізацый беларусаў замежжа. Прыязджаючы ў нашу краіну, навучэнцы даследуюць справядныя песні і танцы, далаюцца да майстар-класаў па дэкаратыўна-прыкладным мастацтве, наведваюць установы культуры і славутасці. Такія стажыроўкі карыстаюцца неверагодна высокім попытам.

Рэканструкцыя прарыву блакяды кілічэўскіх партызанамі

Удзельнікі фестывалю наведваюць мемарыяльныя комплексы ў Хатыні і Трасцянец, завітаюць у Косаўскі палацава-паркавы ансамбль, у Бярозу і Пружаны, Аршанскі, Лідскі, Светлагорскі, Клічэўскі і Слуцкі раёны.

НАСУПЕРАК ВАРЖАСЦІ І НЕСТАБІЛЬНАСЦІ

Больш за тры з паловай мільёны беларусаў пажываюць за мяжой, і яны не губляюць пачуццё аднавання з радзімай. Якім бы бурлівым ні быў сучасны свет, перарывацца традыцыі спатканняў на сваёй зямлі не накінавана. Сёння прайдзе чарговая сустрэча. Яна дасць магчымасць насамрэч паказаць сваё таленавітае мастацтва і тэатральныя творы.

Па яе словах, гэсцей запраць у майстэрню лёну ў аграгарадку Ганчары. Гэта малалы аб'ект на турыстычнай карце Лічынны; ён адкрыўся ў сакавіку 2022 года. Экспазіцыя падрыхтавана паказвае працэс ад пасадкі і ўборкі расліны да ператварэння ніткі ў гатовае палатно. Адзедзена ўстага нават прыгатаванню страў з лёну. У час наведвання можна прагэтуставіць сапраўды чакана насычаная праграма. Акрамя канцэртаў, выстаў і творчых сустрэч, запланаваны майстар-класы і экскурсіі. І геаграфія гэтых падзей шырокая за сталіцу. Суйчыннікаў гатовы прымаць у рэгіёнах.

У АТМАСФЕРЫ СЯБРОЎСТВА

Актыўна рухуюцца да сустрэчы з суродзічамі таксама ў Клічэўскім раёне. "Вялікі прыёмна, што беларусы замежжа завітаюць і да нас. У глыбінцы не менш цікавага, чым у буйных гарадах, таму паездка мусіць пакінуць у суйчыннікаў выдатны ўражанні. Мы пастанавілі ўключыць у праграму самае адметнае, што робіць Клічэўшчыну ўнікальнай. Асабліва важна ў наш час для свету часу падзяліцца з гэсцямі чужынамі, падтрымаць іх у любові да роднай культуры. Прэзентацыя і папулярызацыя замежнага Беларуска мастацтва спрыяе ўмацаванню пазітыўнага іміджу краіны і служыць падтрымкай для беларусаў свету", — гаворыць загадчык сектара культуры Клічэўскага райвыканкама Уладзімір Ваакс.

Як заўважыў Уладзімір Георгіевіч, больш за дзесяцігоддзе край штогадова ўдзельнічае ў праекце "Адміністрацыйны рэгіён Беларусі — арганізацыя суйчыннікаў за мяжой". Даюно падтрымліваюцца сувязі з беларусамі Эстоніі, Латвіі, Ірландыі і іншых дзяржаў. Прыкладам, аўдыязапісы заслужанага аматарскага калектыву народнага ансамбля народнай музыкі і песні "Жытніца" Арэхаўскага сельскага дома культуры даслалі Культурна-асветніцкаму аб'яднанню беларусаў Ірландыі. Шпярэцудоўны творы, выкананыя на народных інструментах, далаюць калорыю разнастайным імпрэзам далажка за межамі Клічэўскага раёна.

Устаўлены 24 верасня ў нас будзе панаваць душэўная, па-сяброўску цёпла атмасфера", — абяцае Уладзімір Ваакс. Пачнецца візіт экскурсій па дзіцячай школе мастацтваў і невялікім канцэртам, а працянецца на свежым паветры: арганізатары прапануюць пачаставацца традыцыйным Беларускакім стравамі, паўдзельнічаць у майстар-класах па лозапліценні і ганчарстве, пакрыжыцца ў народных побытавых танцах разам з узорным фольклорным ансамблем "Купалачка" і народным ансамблем "Жытніца". Чаканай падзеяй будзе канцэрт Беларускакім замежжа, пралогі і фінал якога створаць кілічэўскія артысты. Тое, што ў глядзельнай зале не застанецца вольных месцаў, не выклікае сумненняў.

На завяршэнне сустрэчы гэсцей запраць да галоўных славутасцей раёна. Запланавана экскурсія ў Мемарыяльны комплекс партызанскай славы "Усканя" і мемарыял спаленым вёскам Вязець і Сілец. Наведвальнікі ўспадкуць кветкі, убочыцца тэатральна-выступленні на тэму Вялікай Айчыннай вайны і рэканструкцыю прарыву блакяды тутэйшага лагера, а пасля збяруцца на развітанні абедзе ля партызанскага вогнішча. Паездка да памятных мясцін мусіць нагадаць удзельнікам пра каштоўнасці і хісткасць міру ды згоды.

Даніл ШЫКА

Міністр культуры Анатолій Маркевіч на аб'ектах Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А. К. Глебава

Начальнік аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры Марына Юркевіч падчас візіту ў Наваполацк

Насустрач навучальнаму году

Праверка гатоўнасці

Кіраўніцтва галіны разгледзела вынікі падрыхтоўкі адукацыйных устаноў, падпарадкаваных Міністэрству культуры, да новага навучальнага года.

Увесь жнівень адказныя службовыя асобы ведамства іспяквалі падначаленыя ўстановы сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі, дзіцячыя школы мастацтваў. Міністр культуры Анатолій Маркевіч асабіста правярэў якасць падрыхтоўкі да навучальнага года шасці ўстаноў, а таксама будыўніцтва новага аб'екта Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А. К. Глебава.

Супрацоўнікі аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры таксама выязджалі ў рэгіёны — Брэсцкую, Віцебскую, Мінскую вобласці. Прадстаўнікі ведамства азнаёміліся з вынікамі ўступнай кампаніі, са станам будынкаў і памяшканняў, якасцю рамонтных работ, планами на капітальны рамонт у 2024 годзе, абмеркавалі праблемы падрыхтоўкі спецыялістаў для галіны культуры і іншыя важныя пытанні. Тэма гатоўнасці да новага навучальнага года рэгулярна ўзнімаецца на апаратных нарадах у Міністэрстве культуры. Абагульнілі праведзеную адукацыйнымі ўстановамі работу 22 жніўня.

Апагеем падрыхтоўкі да новага навучальнага года стане педагагічны форум. Ён пройдзе 25 жніўня ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі пад дэвізам “Мы разам”.

Начальнік аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры Марына Юркевіч інфармавала кіраўніцтва галіны, што ўступная кампанія сёлета была вельмі гарачай. Кантрольныя лічбы прыёму выкананы: 712 чалавек залічаны ў вышэйшую навучальную ўстановы, у тым ліку на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі — 17 асоб. 3 іх 13 — у

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў (у 2022 годзе — 9) і 4 — у Беларускае дзяржаўнае акадэмію мастацтваў (летась не было такіх навучэнцаў). Марына Браніславаўна адзначыла, што колькасць мэтавайкі прырастае. Аднавельную работу правядуць і падчас падрыхтоўкі да ўступнай кампаніі 2024 года.

У сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы, падначаленыя Міністэрству культуры, гэтым летам залічана 1307 абітурыентаў. 3 іх на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі — 142 чалавекі. Лічба ў розных галях вар’іруецца. Аднак і тут трэнд на павышэнне колькасці мэтавайкі захоўваецца.

Марына Юркевіч адзначыла, што сёлета дзякуючы зладжанай працы адказных службовцаў істотна павялічыўся конкурс у навучальныя ўстановы спецыяльнай сферы. Так, ва ўстановах вышэйшай адукацыі ён склаў у сярэднім 2–4 чалавекі на месца. А на спецыяльнасці “Акцёрскія майстэрства” — да 5 асоб на месца.

Сярод тых, хто паступае ў сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы, вельмі запатрабаванай аказалася новая спецыяльнасць “Графічны дызайн”. Тут на месца прэтэндавала адразу ад 4 да 9 абітурыентаў. Таксама была папулярнай яшчэ адна новая спецыяльнасць — “Мастацтва эстрады”. На ёй конкурс склаў ад 2 да 3 чалавек на месца.

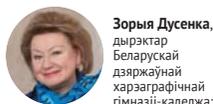
Што тычыцца непасрэднай падрыхтоўкі да 2023/2024 навучальнага года, выбарачна правяраліся дзіцячыя школы мастацтваў, установы сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі, заявіла начальнік аддзела. У цэлым сітуацыя азнаёмыя на “добра”. Матэрыяльна-тэхнічны стан класаў, трыпахаў аўдыторый, кансэртных зал, буфэтаў апаўвае неабходным нарматыўным патрабаванням. Палісіены пашпарты гатоўнасці адукацыйных устаноў да новага навучальнага года.

Адзіная агульная заўвага, якая захоўвае актуальнасць, звязана з устаноўкай дзяржаўнай сімволікі. Яна павінна прысутнічаць у кожным навучальным кабінце, не толькі ў рэкрэацыйных залах.

Марына Юркевіч таксама праінфармавала аб даручэннях, далезных падчас нарады ў наменска Прэм’ер-міністра Ігара Петрышонкі. У прыватнасці, кіраўнікі адукацыйных устаноў павінны кантраляваць узровень кваліфікацыі работнікаў, што гатуюць ежу для навучэнцаў. Калі высвятляецца, што ў повару камбінаў школьнага харчавання або іншых арганізацый разард ніжэйшы за 4-а, належаць рэкамендаваць адмысловаму працэсу курсы павышэння кваліфікацыі. Гэта агульная патрабаванне для ўсіх адукацыйных устаноў рэспублікі. Таксама былі звернута ўвага на ўкваліфікаванасць устаноў зымовым і летнім спартінвентаром. Актывавалася неабходнасць строгага выканання ўсіх правіл беспякі.

Начальнік аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры паведаміла, што працягваецца прапрацоўка павядамы, што працягваецца прапрацоўка павядамы, што працягваецца прапрацоўка павядамы. План вывахае задачы маральна-эстэтычнага і грамадзянска-патрыятычнага выхавання. У прыярытэце, безумоўна, папярэчынае. Таксама наша праца ў будучым навучальным годзе прадугледжвае шмат прафілактычных мерапрыемстваў.

Марына Юркевіч асабіста падкрэсліла, што ва ўсіх установах падатковай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі і верасія мусіць праісці ўрачыстая лінейкі пад лозунгам “Беларусы Я — адзіны лёс і стварэння”. Абавязкова навучэнцы і выкладчыкі павінны выконваць гімн Рэспублікі Беларусь.

Зорыя Дусенка, дырэктар Беларускай дзяржаўнай харэаграфічнай гімназіі-каледжа:

— Кантрольныя лічбы прыёму ў нашай установе выкананы падчас нарады ў наменска Прэм’ер-міністра Ігара Петрышонкі. У прыватнасці, кіраўнікі адукацыйных устаноў павінны кантраляваць узровень кваліфікацыі работнікаў, што гатуюць ежу для навучэнцаў. Калі высвятляецца, што ў повару камбінаў школьнага харчавання або іншых арганізацый разард ніжэйшы за 4-а, належаць рэкамендаваць адмысловаму працэсу курсы павышэння кваліфікацыі. Гэта агульная патрабаванне для ўсіх адукацыйных устаноў рэспублікі. Таксама былі звернута ўвага на ўкваліфікаванасць устаноў зымовым і летнім спартінвентаром. Актывавалася неабходнасць строгага выканання ўсіх правіл беспякі.

Начальнік аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры паведаміла, што працягваецца прапрацоўка павядамы, што працягваецца прапрацоўка павядамы, што працягваецца прапрацоўка павядамы. План вывахае задачы маральна-эстэтычнага і грамадзянска-патрыятычнага выхавання. У прыярытэце, безумоўна, папярэчынае. Таксама наша праца ў будучым навучальным годзе прадугледжвае шмат прафілактычных мерапрыемстваў.

Віктар ГАЎРЫШ

Кансультант аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры Наталія Спіццэва падчас наведвання Брэсцкага дзяржаўнага музычнага каледжа імя Рыгора Шырыны

Захаваць памяць аб подзвігу

Учора, сёння, заўтра Брэсцкай крэпасці

У мемарыяльным комплексе “Брэсцкая крэпасць-герой” прызначаны новы дырэктар — Аляксандр Каркатадзэ. Як паведаміў першы намеснік міністра культуры Валерыя Грамада, прадстаўляючы кіраўніка супрацоўнікам, на сёння створаны ўсе ўмовы для творчай натхнёнай дзейнасці па рэалізацыі перспектывных планаў і канцэптуальных рэалізацыі ўстаноў.

▲ Холмскае брама
▲ Пляц форт

АЛЯКСАНДР КАРКАТАДЗЭ:

— Абарона Брэсцкай крэпасці — адна з самых трагічных падзей Вялікай Айчыннай вайны і гісторыі нашай краіны наогул, — заявіў Валерыя Грамада, даючы наказ новаму дырэктару. — Вельмі важна захоўваць памяць, своечасова рэстаўраваць і музеефікаваць унікальныя элементы мемарыяльнага комплексу, унесенага ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь, папярэчынае аб’екты на высокім акадэмічным узроўні.

ЗНАЁМАЯ З ДЗЯЦІНСТВА

Па словах Аляксандра Каркатадзэ, Брэсцкая крэпасць сёння — незвычайны канцэптуальны сведчэнні аб падзеях розных эпох. Яе можна акрэсліць і як свеаэсальнае архітэктурнае паліспец: абарончыя умацаванні Расійскай імперыі паўсталі тут у 1830-я гады на месцы амаль дазванна зруйнаваных для пабудовы цыталі старажытнага горада. Відш, гэтым месцу было накіравана імям усёй гісторыі пастаняна заіваваць страшэнныя разбурэнні і ваенныя трагедыі. Звернем увагу на геаграфічнае становішча абласнога цэнтра і крэпасці: іначай, пэўна, і быць не магло — нездарма Брэст доўгія гады існавання ў складзе як савецкай, успрымаецца як брама краіны на яе захаднім рубяжы.

ЭТАПЫ СТАНАЎЛЕННЯ І ПЕРСПЕКТЫВЫ

Як расказаў Аляксандр Каркатадзэ, сёння мемарыяльны комплекс — адзін з музейных краіны, якія развіваюцца найбольш дынамічна. Акрамя Музея абароны Брэсцкай крэпасці, які дзейнічае з 1956 года, было адкрыта некалькі новых экспазіцый: у 2014-м — “Музей вайны — тэрыторыя міру”, у 2017-м — “Армейскі клуб”, у 2019-м — “Летнік Брэсцкай крэпасці”, у 2020-м — “Абарона Усходняга форта” і ў 2021-м — “5 форт”. Гэта вынік вялікіх намаганняў работнікаў комплексу, а таксама паліспэ супрацоўніцтва са спонсарамі, рэалізацыі праграмы Саюзнай дзяржавы, у рамках якой у 2018—2021 га-

сандра заўжды цікавіла легендарная абарона ў 1941-м. З гэтай гісторычнай мясцінай наш суразмоца быў знаёмы з маленства: бацька загалваў тутэйшай фоталабараторыяй. Такім чынам, у мемарыяльным комплексе сам Аляксандр Каркатадзэ працуе ўжо 20 гадоў, з іх апошнія 13 ён узначальваў філіял “Музей «5 форт»”.

Сярод першачарговых задач устаноў новы кіраўнік называе адстойванне працы аб Вілікай Айчыннай вайне, вывучэнне абароны Брэсцкай крэпасці ў 1941 годзе, а таксама рэстаўрацыя і музейнае супрацоўніцтва з Расійскай імперыяй, і міжваеннага перыяду. Важнае выкананне планавых паказчыкаў, бо і экскурсійнае абслугоўванне, і індывідуальнае наведванне, і арганізацыя выстаў маюць істотнае значэнне для захавання памяці аб подзвігу народа ў Вялікай Айчыннай вайне. З пачатку года да жніўня ў Брэсцкую крэпасць завітага ўжо больш за 386 тыс. чалавек, па ёй было праведзена больш за 7 тыс. экскурсій.

дах рэканструяваліся збудаванні ў цыталі.

Музейная экспазіцыя мемарыяльнага комплексу не толькі ў поўнай меры раскрывае аб’екты працяглай абароны крэпасці, але і распаўвадаюць аб ранаішых этапах яе гісторыі і далейшых лёсах байшоў — многія з іх удзельнічалі ў вызваленні Беларусі і краін Еўропы, у падпольным і партызанскім руху. Асабліва ўвага звернута на цяжкі шлях да прызнання подзвігу краснагара гарнізона, на жыццё сем’яў, чальцы якіх абаранілі цывілізацыю. Экспазіцыя філіяла “5 форт” падрэзана знаёміць наведвальнікаў з гісторыяй фартыфікацыйнага канца XIX — пачатку XX стагоддзя. Сёння распаўвадаецца новы праект Саюзнай дзяржавы па далейшай рэстаўрацыі і музеефікацыі комплексу.

Таксама ва ўстанове праводзіцца вялікая далечная работа, вывучаецца 29 тэм аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны па 13 напрамках, фонды налічваюць больш за 5 тыс. спраў. Надажана супрацоўніцтва з Інстытутам гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук, Нацыянальным архівам Рэспублікі Беларусь, Цэнтральным архівам Міністэрства абароны Расійскай Федэрацыі, Цэнтральным архівам Федэральнай пагранічнай службы, Расійскім дзяржаўным ваенным архівам і Расійскім дзяржаўным ваенна-гістарычным архівам. Акрамя таго, устаноўлены кантакты з Музеем Перамогі ў Маскве, з грамадзянскімі арганізацыямі і прадстаўнікамі пошукавага руху.

З ПАШАНАЙ ДА ЖЫВЫХ І МЕРТВЫХ

За стварэнне экспазіцыі “Музей вайны — тэрыторыя міру” ў 2014 го-

дзе калектыву мемарыяльнага комплексу была прысуджана спецыяльная прэмія Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, а ў 2021-м за значныя дасягненні ў захаванні гістарычнай спадчыны і ўвекавачэнне памяці аб удзельніках Вялікай Айчыннай вайны — ордэн Францыска Скарыны.

У 2022 і 2023 гадах устаноўу таксама занеслі на Рэспубліканскую дошку гонару, а ў 2022-м калектыву ўзнагародзілі граматай Міністэрства культуры ў намінацыі “За найлепшыя добраўпарадкаваныя тэрыторыі сярод арганізацый культуры і ўстаноў адукацыі сферы культуры рэспубліканскага падпарадкавання”. На конкурсе “Спазнай Беларусь” мемарыяльны комплекс прызналі найлепшым музеем рэспубліканскага падпарадкавання.

Аляксандр Каркатадзэ падкрэслівае: важна даносіць да наведвальнікаў, што перадаем Брэсцкая крэпасць — мемарыяльны комплекс, а не турыстычны аб’ект. Людзі мусіць не забываць, што гэта месца памяці, дзе знаходзіцца магільня абаронцаў Айчыны, і павольніць сабе тут належаць з павагай. Устаноўна накіравана на маральнае і духоўнае развіццё, а не на задавальненне забаўляльнай патрабавання. Сёння мемарыял з’яўляецца яркім прыкладам захавання памяці аб трагічных і героічных падзеях мінулага, аб’ядноўвае сведчэнні аб мностве пластоў нашай агульнай гісторыі.

Антон РУДАК

Падчас знаёмства з экспазіцыяй

Вяртанне ў правінцыю

Міжнародны пленэрна-выставачны праект "Руская Атлантада" працягвае шлях па Беларусі. Экспазіцыя павявала ў Мінску, Оршы і Магілёве. Чарговы пункт творчага марафону — Докшыцы.

Праект мае шырокую геаграфію і ажыццяўляецца бесперапынна з году ў год. Масавы рух уключае толькі прафесійных мастакоў-пейзажыстаў, што працуюць у рэалістычным кірунку на конкурснай аснове. Удзельнікі абіраюць адзін з прапанаваных заездаў (сёлета арганізатары падрыхтавалі 15 варыянтаў): Асташкаў, Старыца, Суздаль, Пераяслаў-Залескі і іншыя гарады) і выпраўляюцца на натуру. За адзельны час творчы мусіць выканаць не менш за 10 жывапісных альбо 15 графічных работ. Завершаецца паездка выніковым праглядам, затым праходзяць справядлівыя выставы ў розных кутках Расіі і замежжа. За дзесяцігоддзі існавання "Рускай Атлантады" назапасілася мноства палотнаў, адбылася незлічэнная колькасць выездаў, экспазіцыяў, майстар-класаў. Унёсак праект зрабілі і беларускія мастакі.

Сімвалічна, што выстава адкрылася падчас Рэспубліканскага фестывалю сяброўства і мастацтва "Дзве ракі", бо праект "Руская Атлантада" прыцягвае ўвагу да гісторыі малых гарадоў, сувязі пакаленняў і міжнароднай драматычнай дыпламатыі. На вернісажы прысутнічалі начальнік упраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Ірына Карповіч, намеснік старшыні Віцебскага аблвыканкама Вячаслаў Дурноў, прадстаўнікі Клуба праслаўленых мецэнатаў, свяшчэннікі. У арганізатары важная асветніцкая місія — служыць духоўна-маральнаму аздаравленню, нагадваць пра неабходнасць зберажэння і аднаўлення гісторыка-культурных помнікаў, далучаць да турыстычнага жыцця мястэчкі. Недарма адзін з сімвалаў ініцыятывы — відомая Калінінская званіца. Гэта помнік, які застануў на маленікім астраўку пасля заталення горада для стварэння Улціцкага вадасховішча.

Фрагмент экспазіцыі

Класічны балет Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра на гастроях у Кітаі

Азіяцкі тур

Трупа класічнага балета Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра завяршыла вялікія гастролі ў Кітаі. Яны былі адноўлены пасля трохгадовага перапынку, выкліканага супрацькавіднымі абмежаваннямі.

Цягам месяца на розных пляцоўках усходняй краіны нашы артысты прадставілі балеты "Шчаўнунок" і "Спячая прыгажуня" Пятра Чайкоўскага, а таксама "Тытанік" Алега Халодкі. Апошні спектакль за пяць гадоў існавання зрабіў сапраўднай візіткаркай тэатра. Паста-

ноўку на лібрэта балетмайстра Сяргея Мікеля вазілі на гастролі больш за 20 разоў, прэзентавалі ва ўсіх буйных гарадах Беларусі. Геаграфія замежных паказаў надзвычай шырокая — ад Калінінграда да Саранска. Выступленне беларускага балета ў Даліні наведвала дэлегацыя пасольства нашай рэспублікі і кіраўніцтва Муніцыпальнага народнага ўрада на чале з віцэ-мэрэм Лэнам Соіфранам. Прадстаўнікі гарадскіх улад падтрымалі аднаўленне культурнай дыпламатыі, падзякавалі за творчасць і пажадалі трупе поспехаў. Кітайскія гледачы належна шанілі прафесіяналізм беларускіх артыстаў, вытанчанасць сцэнічных дэкарацый і касцюмаў.

Нацыянальны акадэмічны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Г. Г. Цітовіча ў Яраслаўлі

Песня — сябрам

Канцэртнам Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь імя Г. Г. Цітовіча адкрыўся XXXII Міжнародны фестываль мастацтваў "Преображенне" ў Яраслаўлі.

Гэтае свята за тры дзесяцігоддзі стала сімвалам расійскага горада і набыло славу дэпекса за межамі рэгіёна. Як адзначыў у прывітальным адрасе першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Валерыя Грамада, права адкрыць аўтарытэтны форум — гонар для айчыннага калектыву, а падзея паслужыць умацаванню духоўных і культурных сувязей паміж нашымі народамі.

Таксама канцэрт хору адбыўся ў Данілаве Яраслаўскай вобласці ў рамках святкавання Дня горада. Праграма "Пакоян табе, бацькоўскі край!" змяшчала лірычныя і жартоўныя песні, вакальна-харэаграфічныя кампазіцыі, карагоды і танцы, якія адлюстроўваюць самабытнасць беларускай культуры.

Дзяржаўны літаратуры музей Янкі Купалы

Запрашаем у падарожжа!

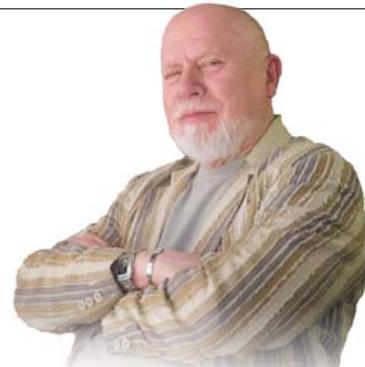
Выстава "Мазаіка ўражанняў" у Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы знаёміць з гісторыка-культурным ландшафтам самага заходняга расійскага рэгіёна — Калінінградскай вобласці.

Экспазіцыя зладжана ў рамках супрацоўніцтва Купалаўскага музея з Калінінградскім абласным гісторыка-мастацкім музеем. Уявы наведвальнікаў прапанаваны фатаграфіяй Эдуарда Малчанова — майстра рэпартажу. Аўтар два дзесяцігоддзі працуе над візуальным летапісам Бурытнавага краю. Дзякуючы фотапейзажам

і дакументальна-мастацкім здымкам творца захоўвае моманты гісторыі, распавядае пра цудоўныя сучаснікі і суладзе культуры. Адмысловыя фіксыс чалавечыя эмоцыі, унікальна прыгажосць прыроды і настроівае гледача на суперажыванне. Выстава даступная да 11 верасня 2023 года.

Уладзімір РАГАЎЦОЎ

акцёр тэатра і кіно, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь

Уладзімір Мітрафанавіч Рагаўцоў нарадзіўся 3 красавіка ў вёсцы Гірыя Беларускага раёна Магілёўскай вобласці. Пяць у школьныя гады зачытаўся тэатрам і вырашыў звязваць з ім будучыню.

З 1964-га — акцёр Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы. Выконвае свае першыя ролі ў тэлевізійных тэлеспектаклях. Напісанае ў "Людзі на балоці", "Прыволакныя вясці" драматурга А. Г. Гукіна павадае тэатру і Меліка. Уладзімір Рагаўцоў у партыі і кіно — у фільмах "Дзясцата доля шкля", "Парашуты на дрэвах", "Памяці ім сваё".

На сцэне Купалаўскага сыграў шэраг цікавых ролі ў пастановах па творах беларускага аўтара ("Змоўчкі тлумі", Шаманаў, "Веранік" А. Малявіна, "Тарос" і "Князь Віслаў" А. Дударова, "Вылікі баган" А. Дзіменца і інш.). Не менш іскравыя ролі артыста ў класічным рэпертуары ("Навалыня", "Лес" А. Астроўскага, "Найб" Тры стрэлы" А. Чэкава і інш.). Працягвае працаваць над радыёспектаклямі.

Вучыцца на акцёрскаму факультэце Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута. Спецыяльнасць — "Акцёр драматычнага тэатра і кіно" (майстар А. І. Буцаў). На трэцім курсе стаў іграць у Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы. Спачатку атрымаў ролю ў спектаклі "Палка", потым — у "Мілыя невядомы" і "Дзінаву". З 1963-га удзельнічае ў літаратурных праграмах на Беларускай радыё.

За ўвасабленне вобраза Франціска Скарыны ў інсцэніроўцы п'есы "Напісанне заставы" ўважывае высім званнем заслужанага артыста БССР (1980). У 1981-м тэатру запрашаюць выказаць сцэнічную мову ў Акадэміі мастацтваў, дзе ён вучыць студэнтаў наступным 20 гадоў. З 1996-га працуе ў Беларускай дзяржаўнай ўніверсітэцкай культуры і мастацтваў. Разам з трупам Купалаўскага тэатра актыўна гастрольна і наведвае са спектаклямі розныя гарады Расіі і Еўропы.

У фільме "Парашуты на дрэвах", 1973 г.

З Аляі Ельшэвіч у спектаклі па п'есе "Старомодная камядзя", 2016 г.

З Геннадзем Аўсённікавым у пастаноўцы "Чае жыццё"

Ляцка артысту споўнілася 60. Ён аддава спуды Купалаўскаму тэатру, на сцэне і працаваў імясто ролі, ужо 60 гадоў. За спадчыну працу і імяны ўнёсак у развіццё нацыянальнай культуры сцвятае імя Янкі Купалы майстар сцэны аддзялення Ганаровай грамады Адміністрацыі Прадзіяга Рэспублікі Беларусь.

Са спектаклем "Не мой" па аповесці А. Адамковіча едзе на гастролі ў Пензу, дзе разам з культурнай выступілі на сцэне Народнага мастацкага тэатра. З'явіўся ў тэлевізійным серыяле "Мужар, Новае сьвет". На канале "Культура" Беларускага радыё атчынае літаратурны творы. Сярод іх — "Стары моры" Э. Хемінгуэй, "Крайсэрна санат" Л. Талстога, "Сарожніскі кірмаш" М. Тоголі, "Календы каралі" Ч. Дзінені, "Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычным апавяданні" Э. Баршчэўскага і 20-гадзінная "Трыумфальная арка" Э. М. Рамэра. Запісы і сямін карыстаюцца пошукімі ў інтэрнэце.

Цэнтр Уладзімір Рагаўцоў — дацэнт кафедры тэатральнай творчасці БДУМ. Студэнты майстра рэгулярна займаюцца прыватнымі заняткамі на Міжнародным конкурсе чалавечыя работ імя Антона Паўлавіча Чэхава. Акцёр задзейнічаны ў пастановак буйнага рэпертуару роўнага Купалаўскага тэатра — спектаклях "Тэатрыя" Я. Купалы, "Вечар" ("Чорная панна Нясвіжа" А. Дударова, "Колькі любіў Жанчына адрат" Л. Феліц'я Рым, "Час вынаць" О. Загордана, "Рамза і Джульета" У. Шэкспера.

Уладзімір Рагаўцоў на радыё

Разам з Купалаўскім тэатрам гастрольна па краіне. У 2003 годзе быў узначалены культурным знакам Міністэрства культуры "За ўклад у развіццё культуры Беларусі".

Ролі Уладзіміра Мітрафанавіча адзначаюцца глыбокім псіхалагізмам і шчырасцю. У выкананні артыста размаіта жанры спектакляў Купалаўскага раскрываюць яркія характары і набываюць уласцівыя сцэнічнаму стылю Уладзіміра Рагаўцова рысы: пачуццёваць, драматызм, змястоўнасць. У творчым багажы майстра — тэатральныя і тэлевізійныя пастаноўкі, фільмы, безліч гадзін аўдэі літаратурнай спадчыны. Незвычайна іс і лірызм інтанцавай зрабілі актёра адным з самых пазнавальных і любімых на Беларускай радыё.

Афіша:
29 жніўня — "Паўлішка",
30 жніўня — "Чорная панна Нясвіжа",
5 верасня — "Рамза і Джульета".

Пад бялюткім крылом ручніка

Бялінічы мацуюць сталічны статус

Тэма сельскіх брэндаў — бясконая ды надзвычай карысная. У першую чаргу для тых, хто пакуў не навучыўся здзіўляць спажывоў культуры клубнымі цікавікамі. Кіраўнік Цэнтралізаванай клубнай сістэмы Бялініцкага раёна Святлана Кандрацьева пераконвае, што такіх няумек у яе родных ваколіц няма. І са Святланай Васільеўнай цяжка не пагадзіцца. Культура Бялініцкага раёна — самабытная і запамінальная. І зусім не таму, што ў наступным годзе Бялінічы займеюць статус культурнай сталіцы Беларусі.

Блінафэст у вёсцы Машчанца

За час журналісцкіх камандзіровак не раз наведваю гэты горад і калісці на свае вочы ўбачыў, што мясцовыя работнікі нашай галіны літаральна выпраменьваюць незвычайную фантазію, якая рэалізоўваецца ў вельмі канкрэтных справах. А да апрабаваных брэндавых святаў дацка ўсё новае. Прачытаў адбываецца занадта найперш у вёсках.

МАРА І ЯВА ГАРМАНІСТА

Давайце спынімся на найбольш цікавых прыкладах бялініцкага кратыва. Летась у вёсцы Алешкавічы прайшоў фест гарманістаў. Як кажуць, калі б яго не было, дык варта было б такую падзею прыдумаць. А тут і прыдумваць не давалося.

Справа ў тым, што ў Алешкавічах ёсць славеты на ўвесь край гарманіст Пётр Кудравец — чалавек са спеўнай сям'і, які за шэсцьдзесяць гадоў жыцця стварыў калекцыю ўлюбёных інструментаў. А як ён на іх грае! Так жаўрук самазаймаўна заліваецца над летнім паляткам. І прырода сіхае.

НА ПАРЭЧКАВЫХ ГАЛІНКАХ

Вы не каштавалі цяжкіх цяжкіх бірозавіку? Вы многае згубілі! Увесну — ногі ў ручнікі і ў вёску Цяхцін, слаўную магутнымі бірозамі, ад якіх у свеце святла болы. І соку! Свята бірозавіку ўпершыню прайшло тут летась. І адразу стала брэндавым.

Колькі палворкаў у вёсцы (а яна — самая буйная ў сельсавеце), столькі і рэцэптаў прыгатавання соку. Аказваецца, робіць яго на альпінках, лімонах, на парэчковых галінках... Насамрэч, прывяздакце. І вы пераканаетесь, што бірозы ў Цяхціне — неверагодныя, людзі — таксама. Можак прывезці свой рэцэпт, каб святочная дзгустая бяліна яшчэ больш разнастайная.

Пётр Кудравец са сваім гарманікам

ТКАНАЯ КАРТА РАЁНА

А вось гэты фест здзіўляе літаральна дзямі. У яго надзвычай прыгожая назва — "Гляняныя крылы ручнікоў". Відомы, у ёй амаль палова паспеху. А цяпер згадайце безліччым найменні кніжных выстаў, канцэртаў, тэатралізацый. Назва ні пра што — мерапрыемства, як правіла, такое ж. Але сёння не будзем пра кепскае.

Ручнікі... Албеленныя палотны, што сохнуць на берэзе копанкі, — нібыта лэбязіная чарада, якая ўзмахамі крылаў вітае сонца. У ручнікоў — уладныя крылы. Але хопіць лірыкі...

Свята ручніка ў вёсцы Ланькаў — сімвал перамаенці традыцый. Жывуць у пасе- яшчэ больш разнастайная.

Панасці і блінафэст
На свяце ручнікоў

лішчы вельмі таленавітыя людзі. У мясцовай клубнай калекцыі — унікальныя тканыя вырабы, асобным па дзве сотні гадоў. А у вёсцы Свіцільчы працуе ў раённым Доме рамёстваў Дар'я Гануленка. Найдэна была малым спецыялістам, адрацавала два гады, засталася на трэці. Сама з Магілёва. Да мастацтва дзвючыну прывучыў родны дзядзька Дзмітрый Пуховіч — славетны магілёўскі творца. Пакрысе Даша пераймала рамёство ў ткачы Бялініцкага раёна.

Цікавы факт: дзвючына выткала карту Бялініччыны. Так і стала майстрам. Так і з'явіўся фест. Адна бяліна: спадарыня Гануленка пакуў не замуджыцца... Ну не знайшоўся сярэд мясцовых хлопцаў таго адзнага і непаўторнага. Таму бару на сябе алказасце заўважыць: на наступнай падзеі госці мужчынскага полу — прывітаўныя.

Параважаем цяпер вась пра што. Як прыдумаць адмысловую імпрэзу, ды яшчэ ці не ў кожнай вёсцы раёна?

КАЛЬКУЛЯЦЫЯ СВЯТА

Параважаем цяпер вась пра што. Як прыдумаць адмысловую імпрэзу, ды яшчэ ці не ў кожнай вёсцы раёна?

НЕ ДА СУМУ

Вернемся да таго, што Бялінічы налета — культурна сталіца Беларусі. Высокі статус абаявае. Няма сумневу, што гэці і жарыя раёна сумаваць не стануць і ў 2024-м. Мясцовыя работнікі культуры будуць здзіўляць не толькі ўзорнымі песеннымі фестывалямі і цікавікамі ў карцінай галерэі, не толькі тэатралізацыямі і флэш-мобамі... Кожны год тудэйшай творцы радуюць сюрпрызамі. Наступны — не выключэнне. Не буду раскрываць чужыя тайны. Час яшчэ не прайшоў. А пакуў Цэнтралізаваная клубная сістэма Бялініцкага раёна думае і робіць.

Яўген РАГІН
Фота з архіва Бялініцкай ЦКС

Ярка восень сустракаем!

Брэндавыя мерапрыемствы верасня

02—03 / 09

Падборку значных імпрэз восені адкрывае XXX Дзень беларускага пісьменства. У Гаралку 2 і 3 верасня чакаецца насычаная праграма: узнагароджанне пераможцаў Нацыянальнай літаратурнай прэміі, міжнародны круглы стол з удзелам айчынных і замежных пісьменнікаў, навукова-практычныя канферэнцыі "Гарадоцкія чытанні".

Таксама пройдуць дзівячы конкурс "Жывая класіка", навукова-асветніцкая канферэнцыя "Дарога да святні" і Фестываль кнігі і прэсы. Акіонт форуму — стварэнне паэмы "Тарас на Парнасе" выхадцам з Гарадоцкага раёна Канстанцінам Веранічыным.

13 / 09

Свята мастацтваў "Мелодыі ўздэнскай вясні" правядуць 13 верасня. Для гэсцей горада Узды зладзіць экспазіцыі і майстар-класы. Кульмінацыйны мерапрыемства будзе выступленне Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі імя М. Я. Фінбергера.

22—23 / 09

Свята народных рамёстваў "Слуцкія паясы" зладзіць 22 і 23 верасня. Мерапрыемствы ў Слуцку распачнуцца з Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі па захаванні і развіцці тэкстыльных традыцый і нацыянальнага каштоўнага неад'емнага часткі гісторыка-культурнай спадчыны краіны. У праграме фестываль — дэманстрацыя салома- і лозапліцення, разбы на дрэве, ганчарства, вышыўкі і ткацтва пояса. Яшчэ адбудзецца абласное свята-конкурс "Беларуская лямка", канцэрт.

16 / 09

Фестываль "На вяселле да Булгакаў" запланаваны на 16 верасня. На адзін дзень палаша-паркавы ансамбль у аграгарадку Жылічы зберэ аматараў гістарычных рэканструкцый. У праграме — вясельная ўрачыстасць, касцюмаванае прадстаўленне, абрады, якія існавалі сотні гадоў таму. Акрамя таго, будуць паказаны танцы, арганізаваны гульні і забавы ў стылі XIX веку.

08—16 / 09

XXVII Міжнародны тэатральны фестываль "Белая вежа" разгорнецца з 8 па 16 верасня ў Брэсце. Горад стане цэнтрам прыцягнення рэжысёраў, акцёраў, музыкантаў і мастакоў з дзвюч краін свету. Пакажуць спектаклі на пяці мовах. У багатай праграме — пастасноўкі розных жанраў і напрамкаў тэатральнага мастацтва.

19—24 / 09

Адна з найважнейшых падзей месяца — IV Фестываль мастацтваў беларусаў свету, які пройдзе з 19 па 24 верасня. Мэта форуму — прэзентацыя дзейнасці замежных суайчынікаў па захаванні і папулярнацыі беларускай культуры, дэманстрацыя дасягненняў нашых суродзічаў. У рамках свята ў Мінску пройдзе гала-канцэрт індывідually выканаўцаў і калектываў, будуць прадстаўлены фотавыставы, экспазіцыі дэкаратывна-прыкладной і мастацкай творчасці землякоў. Таксама міркуюцца сустрачы паэтаў і пісьменнікаў, майстар-класы па беларускім народным вакале, харэаграфіі і дэкаратывна-прыкладным мастацтвах. Падрабязней — на стар. 5.

09 / 09

"Варсёўская ноч — 2023" пройдзе 9 верасня. У Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь рыхтуюць новыя выставы, інтэрактыўныя лакашы, экскурсіі, перформансы, канцэрты і нестандартныя калабарацыі.

30 / 09

Свята музыкі і паэзіі "О Наваградскі край — мой родны дом..." прысвечанае 225-годдзю з дня нараджэння Азана Міцкевіча, адбудзецца 30 верасня. У Наваградку разгорнецца адразу некалькі тэматычных пляшокаў. У праграме — яркае тэатралізаванае алірышчэ (дзаслужэнныя калектывы краіны выканаюць творы Азана Міцкевіча), канцэрты выдачых ансамбляў, гістарычныя анімацыя і літаратурна-тэатральнае дзейства.

НА ВЕРАСЕНЬ ТАКСАМА ЗАПЛАНАВАНА ШМАТ ІНШЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ. ПАДРАБЯЗНАСЦІ — НА САЙЦЕ МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

На фестывалі "Дрыбінскія таржкі"

Фестывалі!

камітым пармезану ды маскарпона. Добры настрой падтрымлівалі выступленні найлепшых сабстаў і творчых калектываў раёна. Спалабалася наведаваць і "Сырнае казіно" з вясёлымі розгрышамі, і дэзустая малочнай прадукцыі, і велізарная піна, пачаставаша якой змаглі ахвотныя. Юных удзельнікаў парадвалі "Сырнае таксі", шашкі-волаты, роставлялькі аралі. Яркім фінальным акордам стала фаер-шоу ў выкананні работнікаў культуры і дыска-тэка.

Адзель іпазагічнай работы, культуры і па справах моладзі **Любанскага райвыканкама** запрашае на VIII Рэённае свята паэзіі і песні "Я словам слаўлю родны край", якое абудзецца 27 жніўня ў Камунараўскай сельскай доме культуры. Імпрызую ладзіць да 90-годдзя з часу выхату плазмы Янкі Купалы "Над ракой Арэсай".

Адной з яркавых шаўраек **Магілёўшчыны** быў форум народнай творчасці, промыслаў і рамёстваў "Дрыбінскія таржкі". А ў аграгарадку **Бераставіцкага раёна** прайшоў свята сямейнага адпачынку FamilyFest. Алметныя імпрэзы ладзіліся і ў іншых рэгіёнах. Як заўважыла Ірына Карповіч, "фестывалі патрэбныя, таму што яны прыносяць свята, якое дазваляе забіцца пра рэштны і акупацыя ў атмасферу творчасці. Менавіта яна лечыць, ратуе душы, аб'ядноўвае сэрцы".

ВІНШУЕМ!

Гармонік, дудка, скрыпка, баян, бубен — інструменты, на якіх ігралі нашы продкі. Сёння аматары народнай творчасці робяць усё для таго, каб раскрыць мастацкія традыцыі сваёй мясцовасці. Так, фальклорна-інструментальны ансамбль з аграгарадка Граўжышкўскага аддзела культуры і волнага часу, атрымаў дыплом I ступені ў намінацыі "Фальклорны інструментальны ансамбль".

Адзель металічнай работы **Ашмянскага РПК** ганарыцца пераможцамі і віншуе Эдварда Букевіча, Валдава Староўча, Таццяну Чарэкую, Алксандра Пашкоўскага і Рамана Тонкавіча з заслужанай унагарадкай.

"Карней" укараніўся ў РТБД

Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі адкрыў 32-і сезон, названы "Сезон скарбаў", нядаўняй прэмерай. Гэта "Карней" паводле твора Уладзіміра Караткевіча.

Упершыню спектакль рэжысёра Алены Зміцер быў двойчы прадстаўлены на закрыцці папярэдняга сезона — пры поўным аншлагу, нягледзячы на перапаказ і прамую трансляцыю на відэасэрвісе. Такая глядацкая ўвага для тэатра не навіна. Але і не якісьці паларунак лёсу: папулярнасць напярэду была ўсё гэтыя гады — напярэду добрымі спектаклямі, арыентаванымі найперш на найлепшую айчынную драматургію і, шырэй, на беларускую нацыянальную культуру (прычым у яе самых розных правах — ад фальклору да сутыкнення з агульначалавечымі сувестнымі тэндэнцыямі), на творчыя эксперыменты і найноўшую тэатральную эстэтыку.

Усё гэта ёсць і ў згаданай пастаноўцы. Цэнтральную сюжэтную лінію складае апавяданне У. Караткевіча "Карней — мышыная смерць". Але галоўнае ў літаратурнай аснове спектакля — шчодра далезанае развіццё пісьменніка з яго іншых твораў, уключваючы вершы і ээ (аўтары інсцэніроўкі — Мікалай Мухамедан і рэжысёр Алена Зміцер). Гэтыя філасофскія разгалічаныя часам увугле засланяюць сюжэт, асабліва ў першай палове дзейства, і могуць выклікаць у глядача некаторую разублаенасць: часцей яны гучаць з вуснаў насельнікаў — "мышынага царства".

Спраўды, мышы тут незвычайныя, пра што сведчаць ужо іх сцэнічныя строй (мастак — Марына Алекина). Грызуны надзелены адметнымі характарамі, высокім інтэлектам. У поўны момант пастаці гэтых жывёл з чамаланамі ўвогуле асацыююцца з рознага кіпталу эвакуацыйнымі людзей, з вымушанымі раптоўнымі пераездамі, нагальваюць і пра заснаванне мякка аседлацца, і пра Чарнобыль. І выклікаюць думкі, што мышы куды больш чалавечыя, чым фаншты, якія з'явіліся на сцэне пазней.

Карней таксама адзіноца ад літаратурнага прататыпа. У выкананні Дзяніса Аўхарэнка з яго знешніцтва рамантычнага каханка герой поўнацю пазабляўся былога меланхалічнага дыягназу, становіцца сацкам самадастатковым, ды незвычайным, ды падобным да іншых. Яго адносіны да мышы-пацкудоў адпавядаюць сувестнай гармоніі ў прыводзе. Карней не рые, як у літаратурным творы, на вывадах з нор глыбокай ямы з валой, каб даказаць якасць працы пацкудоў, — проста пхае ў шчыльны траву, якую мышы не пераносяць, і робіць выгляд, што вымусяў іх пакінуць аб'ектае месца замовы.

Жывёл і людзей яднае тэма дому, заўжды

вельмі важная для самога У. Караткевіча. Пісьменнік даносіць яе найперш праз Карнея. Бадыага, той нарэшце знаходзіць прыстанак і сям'ю, дапамагаючы Удаве Алесі (Арыём Курэнь), і губляе усё гэта ў вайну. Але жанравае азначэнне "гісторыя аднаго дома", падмацаванае аўдыяпраектам "Насіць сэрца дома з сабой", што гучыць у фее перад пачаткам, нельга ўстрымаць літаральна — толькі на ўзроўні сімвалаў. Побітавая гісторыя знаходжання і страты дому ўзрастае да пазней мінуўшчыны — асэнсавання і магчымай страты радзімы ўсім народам.

Таму ў сцэнаграфіі вялікую ролю адыгрывае не толькі выява хааты, але і пясок, вада, дрэва, карані, таксама напоўненыя глыбокім сімвалізмам. Вобразам-пярэваратнем ёсць і пінна на перасоўнай платформе. Яно выкарыстоўваецца і па прамым прызначэнні ў жывым атмасферным гучанні, і як далатковая прылада, на якую можна ўзлезці, — тым больш зладу прымацавана шырокая планка, сіметрычная клавіятуры. Праз гэта ў момант, калі пінна паарочваецца бокам, узнікаюць відэавочныя абрысы чорнага крыжа — як прадказанне трагічных паздзей.

Спектакль гаворыць пра многае, вымушае шмат над чым паразважаць, вяртаючыся да гэтага зноў ды зноў. Але па форме ён, на жаль, не абудаваны, асабліва ў першай палове. Поўна, рэжысёр бялацца, што матэрыял будзе замала. Атрымалася — замнога. Больш яе дзе з паловай галзіны без анітракту абавязваюць да вельмі прудуманага сцэнічнага разгортвання. Як артысты ні намаганьня трымаць глядацкую ўвагу, дзеянне часам не толькі затармажваецца-замірае, але і губляецца-блытаецца. І толькі бліжэй да фіналу выходзіць на фінішную прамую. Тым не менш перапісаная прэм'ера можа лічыцца чарговым духоўным здыткам у адкрытым "Сезоне скарбаў": далучэнне да творчасці У. Караткевіча, прычым з дапамогай сучаснай тэатральнай мовы, не можа не быць актуальным і запатрабаваным.

Надзея БУНЦЭВІЧ фота з арыва РТБД На здымках сцэны са спектакля

Salutaris падчас выступлення

Выратавальная "Стыхія..."

Камерны хор Salutaris выпусціў чарговы альбом — "Стыхія гук". Яго прэзентацыя стала цалкам аналгавым сольнікам калектыву пад кіраваннем Волгі Янчу ў вялікай канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

Дзея была незвычайнай. Ніякага ўступнага слова. У поўнай цемры вельмі інтымна гучаць прызнаныя артыстамі пра калектыв і харавую музыку ў іх жыцці. Запальваюцца ў руках спенікі, і з гучняй святла наркажача мелодыя — паляккі, гарманічны, усёабдымна. Мелодыя-заклік. Акрамя хору, уступае скрыпка (а пазней будзе і кельікава арфа). Разам з музыкай спэну ахоплівае пудоўнае і прынягальнае мастацтва пластыкі, створанае артыстамі тэатра "Альтона". Рухаюцца і самі харысты: перабудоўваюцца падчас спеваў, дэялагічна ўзаемадзейнічаюць з танцоўшчыкамі. Гэта не проста канцэрт ці спектакль-перформанс, а было скізнэ разважанняў пра музыку", як было сказана ў пачатку прадстаўлення. І над бесперапынным перамяшчэннямі чула, тонка, з уладным магнетызмам пануе рука дырыжора. Ролі распісаны, кожны рух і кожная нота адліфаваны, ды няма ў гэтым ніякага напружання, і тая дзівосна захапляльнае нязмушанае перадаецца глядачу. Нумары не аб'яўляюць, каб не парушыць цэласнасць дзеяння. Але зала мае доступ да праграмы праз QR-код на экране — сучаснае і вельмі ўдалае рашэнне. Кампазіцыі п'яўна пераходзіць адна ў адну, змяняюцца бэкграўнд: асвятленне, карціны-вобразы, сцэнічныя строй. Няма выпадковых дэталей, яны падобраны з густам і надзелены сімвалічным сэнсам. Прытым у рэпертуары калектыву — уся бізнеснасць музыкі ад старалдунчых духоўных песнапенняў да джаза, ад Беларускага фальклору да сучасных твораў айчынных кампазітараў.

А вось салюту, нягледзячы на назву калектыву, не чакайце: у перакладзе з латын salutaris — "карсісны, выратавальны". Не дзіва, бо, як было азначана ў фінале, "музыка гаворыць з намі мовамі каханьня".

Паліна КАПІТОНАВА, першакурсніца Беларускай дзяржаўнай філармоніі фота аўтара

Так, "Бульбяны разгуляі", што правядуць у аграгарадку Шырын 26 жніўня, мусяць стварыць адметную атмасферу. Тэатралізаванае прадстаўленне "На балі ў каралевы Ганны", гульнявая праграма, выстава "Уралжай-2023", інтэрактыўныя і дзіцячыя пляцоўкі, "Горад майстроў" будуць усхваляць галоўную гераіню свята. Не застаюцца без увагі ласуны на кірмашы "Агароднінны разгуляі". Прыхільнікаў знойдуць і конкурсы "Бульбяны пул" і "Бульба-волат". Пашэйшы гледачоў кан-

цэрт. "А самае галоўнае — кожная чакаюць дзсяткі смачных страў з бульбы", — паведамлілі ў адзеле металічнай работы **Карэліцкага РЦКНТ**. У **Ашмянскім РПК** распавялі пра фестываль "Вісковы сыравар", што нядаўна прайшоў у аграгарадку Жураны. У цэнтры увагі апынуўся лямбобы малочны прадукт мясцовых жыхароў і людзі, якія яго вырабляюць. Да свята гаспадыні прыгатавалі розныя віды ласуны: клінковы, з кменам, з кунжутам, з яйкамі. Такія сыры ніколі не саступаюць зня-

Чаго ім не хапае?

Кожны рэгіён багаты на культурныя асаблівасці. Хто, як не мясцовыя жыхары, можа шчыра расказаць пра рызынкі і гарчынкі свайго атачэння?

■ ГАННА САКАЛОВА, фільмарт з Брэста.

— Брест прапануе багата паздзей, якія робяць яго прывабным для турыстаў. Сярод упладзаных мною "Студзенскія музичныя вечары". Ужо 35 гадоў гэты форум збірае артыстаў сусветнага ўзроўню і малалых талентаўных выканаўцаў, знаёміць публіку з найлепшымі ўзорамі айчынай і замежнай музыкі, з'яўляецца прызначанай пляцоўкай для ўмацавання традыцыйных і асаблівых кантактаў. З кожным разам свята памнажае традыцыі, выканваючы важную місію папулярных твораў высокага мастацтва.

Калі разважаць пра аблобаванні амаатарам культуры месцы, то гэта гістарычны цэнтр — вуліца Саветаў — з мноствам атмасферных лакаўш. Тут можна пакаштаваць нацыянальную кухню, захапіцца архітэктурай і проста прагуляцца.

Брест таксама славіцца вучлівымі выканаўцамі, якія ствараюць адметны музычны фон. Тут можна паслухаць скрыпку ці гітару, убачыць займальныя выступленні.

■ АНАСТАСІЯ ГОМЕЛЬ, хатняя гаспадыня з Гомеля.

— Незвычайна завулка і фасад будынкаў крычаць аб самабытнасці людзей, якія жывуць у горадзе. Але мясцовыя даўно не робяць на гэтым акцэнт, не спыняюцца і не разглядаюць малюнк і сімваліку, якія адлюстроўваюць гісторыю. Нягледзячы на гэта, Гомель захоўвае свае культурныя каштоўнасці. Тут ёсць музеі, галерэі і канцэртныя пляцоўкі, якія прапануюць выставы, імпрэзы. Варта адзначыць і калектывы, якія зберагаюць народныя традыцыі.

На жаль, тутэйшыя тэатры не заўсёды рыхтуюць цікавыя праграмы, недастаткова разнастайных мерапрыемстваў і новых аб'ектаў.

Таксама варта сказаць, што ў Гомелі мае вялікі патэнцыял сучаснае мастацтва.

Лічу, што далейшае развіццё мясцовай сцэны, падтрымка малалых мастакоў і музыкантаў дапамогуць стварыць багаццейнае культурнае асяроддзе і прыгнучыць больш турыстаў у наш горад.

■ МІХАІЛ МАГІЛЕВА, юрдыст з Магілёва.

— Творчыя мерапрыемствы наведваю рэдка, таму мае меркаванне можа быць абмежаваным. Але ў цэлым лічу, што культура і мастацтва Магілёва ў добрым стане. У нас ладзіцца розныя выставы, канцэрты і тэатральныя паказы, што натхняюць якасцю. Асабліва радуе, што ёсць музеі, дзе можна пазнаміцца з гісторыяй і культурай рэгіёна. Гэта надые гораду асаблівы шарм і дазваляе турыстам прынаць круггляд. Таксама ў Магілёве пастаянна праводзяцца майстар-класы і лекцыі, якія дапамагаюць развіваць творчыя здольнасці і цікавасць да культуры.

Разам з тым я б хацеў часцей бачыць сучаснае мастацтва і наватарскія праекты. Падзеі, што многія мерапрыемствы арыентаваны на прасоўванне народнай творчасці, што, нажаль, неабходна рабіць. Але таксама трэба надаваць больш увагі арганізацыі спрыяльнага асяроддзя для росквіту маладых талентаў.

Ганна САКАЛОВА

Кадры з фільма "Белыя росы" (1984)

Па старонках беларускай кінакласікі

Савецкаму кінематографу ў нядзелю спаўняецца 104 гады. За доўгу гісторыю ён падарыў свету незабыўныя карціны, якія радуюць глядача і да гэтай пары. Напярэдадні змяняльнай даты згадаем брэндзі студыі "Беларусьфільм", якія заслужана лічацца золатам айчынага кіно.

ДЗІЦЯЧАЯ КЛАСІКА

У савецкі перыяд "Беларусьфільм" стаў калыскай дзіцячага і юнацкага кіно. Шчырае, захапляльнае, зольнае натхніць, яно не толькі выхоўвала юнак пачуццёў, але і вучыла законам міру і лабра, ашлюстроўвала ім павінна быць сапраўднае сяброўства.

Самыя касывы дзіцячыя філмы ў гісторыі беларускага савецкага кінематографа — "Дзючынка шукае бацьку" рэжысёра Льва Голуба — трапіў

на экраны больш за 60 гадоў таму. Тады правы на паказ купілі 90 краін, а сама стужка паспела павандраваць па фестывалях і атрымаць некалькі ўзнагарод. Здымкі адбываліся і ў павільёнах Мінска, аднак асноўная частка — на натуре ў Мазыры і яго ваколіцах. Там група правяла 153 дні. Тысячы жыхароў горада ўдзельнічалі ў масавых сцэнах. Калі ў 1959 годзе прайшла прэм'ера, карціну ў кінаатраха было шяка глядзець: гук дынамікаў заглушлі захопленыя воклічы людзей, якія пазнавалі сябе на экране.

Асноўны матыў кіно — ваеннае маленства, калі на плечы мільёнаў хлопчыкаў і дзючынак ляглі цяжкія выпрабаванні, што вымусілі дзіцяц у адзін дзень стаць дарослымі. Аднак фільм выйшаў незвычайна цёплым, нягледзячы на тэматыку. Аўтары расставілі сілы лабра і зла так, каб гэта было зразумела юнаму глядачу, не

звяртаючыся да гвалту на экране: усе трагедыі застаюцца па-за кадрам, нагаваючы пра сябе толькі мастацкім намёкам. Асабліваю асалоду выклікае ігра маленіх акцёраў, праўдзівая, непаробная. Характэрна, што кожны з іх уліваўся ў працэс, як у захапляльную, але даволі сур'ёзную гульню, з вялікай аддачай уважальна роллю. У дзіцячы ансамбль арганічна ўпісваюцца і дарослыя, якія ішч не забыліся на жах вайны, а таму выконваюць партыі без фальшу.

НАРОДНАЯ ФІЛАСОФІЯ

Бадай, самая знакамітая кінакамедыя, знятая на студыі "Беларусьфільм", — гэта карціна "Белыя росы" рэжысёра Ігара Дабралюбава. Яе і сёння працягваюць разбіраць на цытаты. У свой час стужка стала найбольш касавым праектам у гісторыі айчынага кіно, сабраўшы звыш 36 мільёнаў глядачоў. Сюжэт фільма на матывах п'есы Аляксэя Дуларова "Вечар" разгортваецца на фоне ўрбанізацыі: вёску Белыя Росы зносіць, а на яе месцы плануець узвесці мільянавы шматпавярховік. Падчас здымак роллю гэтага паселішча прымерала Дзевятоўка, якая ў той момант становілася часткай Гродна.

Нягледзячы на заўвучанне "народную камедыю", у стужцы шмат драмы. Але не напускі і кідкай, як прынята паказваць на экраны цяпер, а шікай, жыццёвай. Карціну вылучае актуальнасць для таго часу тэма, якая не дазваляе гісторыі і акцёрам быць фальшывымі, бо ўсё гэта — рэальнасць, з якой тады давялося сутыкнуцца. Неадзельны ад савецкага кіно патрыятызм у "Белых росах" (які ў іншых філмах той эпохі) не крыклівы. Ён не б'е кулямі ў лоб, а мякка ўшываецца ў "выварат" гісторыі — яе падтэкст. У камедыі Дабралюбава патрыятызм перадацца праз аповед пра паходжанне назвы вёскі і яе жыхароў. Уважлівым глядачу не будзе складана ўзліць сувязь "белых", чыстых "рос" з Беларуссю. Любоўю да радзімы і сумам па ёй прасякнуты і сны трох братоў, які аспяваюць адзіства з роднай зямлёй і сам ёй.

Філасофія "Белых рос" увабляецца ў бытавыя сітуацыі, аднак каранямі сягае ў фундаментальныя тэмы, цэнтральная з якіх — сэнс знаходжання чалавека на зямлі. Разважаны пра вечнае ў вуснах персанжаў хай і здаюцца простымі, далёкімі ад праблем сённяшніх, але нясуць

ісціну, да якой сучаснаму чалавеку варты было б вяртацца часцей. І яна не ў віне, а ў прыналежнасці да радзімы.

ТАЙМНІЧАЯ ГІСТОРЫЯ

Першы савецкі містычны трылер — "Дзікае паляванне караля Стаха" Валерыя Рубінчыка — выйшаў на экраны ў 1979 годзе. Знятыя ваводзе аднайменнай апавесці Уладзіміра Караткевіча, фільм, тым не менш, моцна адпрывіваецца ад арыгінала. Рэжысёр адмовіўся ад многіх сюжэтных ліній, і нават асноўная думка, закладзеная літаратарам, была адшліфавана на карысць больш філасофскаму сэнсу.

Сцэнарыі перапісалі шмат разоў, каб пакласці гісторыю на кінематараграфічны лад. Аднак нельга сказаць, што фільм супярэчыць літаратурнаму твору. Антураж і атмосфера, да дрэбязей прапрашана і адноўленыя здымачнай групай, захапляюць. Гатычны лейтматыў, які, нібы шаль, цягнуцца скрозь увесь расказ, дае цень таймнчасці і нараджае містычны настрой, што адначасова і пахоае, і прываблівае. А дэтэктаўны сюжэт з прошьмай рэзкай паваротаў — сапраўдны праўр ў гісторыі экранізацыі нацыянальнай літаратуры. Бо распыаедае стужка не пра далёкія падзеі, а пра наша мінулае і пра нашых людзей.

ЗАМЕСТ P. S.

Беларускі кінематограф савецкага перыяду, безумоўна, важная вяха. Да яе варты звяртацца, каб пераймаць майстэрства ў тых, каго з намі больш няма. Савецкія шэдэўры і ўспамінаюцца, і пераглядаюцца таму, што прысвечаны рэчам, актуальным ва ўсе часы. Акрамя таго, сёння фільмы былой эпохі — гэта ўнікальны партал па похаджанне назвы вёскі і яе жыхароў. Уважлівым глядачу не будзе складана ўзліць сувязь "белых", чыстых "рос" з Беларуссю. Любоўю да радзімы і сумам па ёй прасякнуты і сны трох братоў, які аспяваюць адзіства з роднай зямлёй і сам ёй.

Філасофія "Белых рос" увабляецца ў бытавыя сітуацыі, аднак каранямі сягае ў фундаментальныя тэмы, цэнтральная з якіх — сэнс знаходжання чалавека на зямлі. Разважаны пра вечнае ў вуснах персанжаў хай і здаюцца простымі, далёкімі ад праблем сённяшніх, але нясуць

Яўгенія ГАБЕЦ

Будні Алега Дзярновіча

Шчасце і бяда археолога

Пра самаабмежаванне ў імя навукі

Найдаўняе адкрыццё трыэй векаў Крузскага замка прымуслі паразважаць: колькі таймнчасці хавае наша зямля? Раскрыць іх дапаможа толькі абдэанна прадуманая металалогія археалагічных даследаванняў. Пра гэта — у гутарцы з супрацоўнікам Інстытута гісторыі НАН Беларусі Алегам Дзярновічам.

(Прывод. Пачатак — у № 32 ад 18.08.2023 г.)

— Ші чацэ здарооа неспадзявання знаходкі?

— Гэта шчасце археолога. Аднак... па шчырасці, неспадзяванне яны да канца. Калі мы сістэмна, этап за этапам даследуем той ші іншы аб'ект, то, зразумела, да раскопак рыхтуемца, аналізуючы пісьмовыя крыніцы. Ші прыкладна разумеем, што адно бадай заўжды выяўляецца нейкая новая інфармацыя, дадатная гісторыі помніка. Часам яна вельмі карысная для карэкцыі рэстаўрацыйнай работы на ім.

— Аднак чаму археалагічныя "спорыяры" здарооа ўжо падчас гэтых работ? Ім раскопкі павінны напярэднічаць...

— У выпадку з Крува, у прынтшыце, усё так і было. Тыя даследаванні (я калысць далучыўся да іх яшчэ студэнтам), якія пачаліся ў 1985 годзе і больш-менш рэгулярна ладзіліся наступнага дзесяцігоддзі, з часам сапраўды спатрэбіліся рэстаўратарам. Ды і сёння гэтая паслядоўнасць не парушаецца. Удзельнікі, што сёлетня раскопкі праводзіліся на ў той частцы замка, дзе цяпер праходзяць работы, а менавіта там, дзе іх запінавалі ў будучыні. Так што мы працавалі металалогічна верна.

— Мо варты было яшчэ да пачатку праектавання раскопак усю тэрыторыю замка? — Так, з аднаго боку, папярэдне археалагічна даследаваць і сапраўды добра будзе ўсё, а з іншага — гэта нерэальна. Прычым не толькі фінансава (сродкі на археалогію звычайна выдзяляюцца менавіта напярэдадні рэстаўрацыйных работ), але і тэхнічна ды металалогічна. Такі падыход нават небяспечны для тых каштоўных элементаў, што тоіцца пад зямлёй: у выніку раскопак яны становяцца безабароннымі.

Напрыклад, летась мы алкерылі прыступкі ў тунэлі ўнутры Малой вежы. Знаходка вельмі важная: яна да рэстаўрацарам разуменне, якімі наогул маглі быць прыступкі ў Крузскім замку. Да таго ж гэта новы цікавы экспанат. Спадзяюся, вы яго хутка ўбачыце ў шклянкім футарале з сістэмай вентыляцыі.

Але гэта ў перспектыве, а як нам трэба было дзейнічаць перад найбліжэйшай зімой? Вядома, часова закансерваваць тыя прыступкі, закрыўшы іх драўлянымі шытамі. Нешта падобнае, дарэчы, зробім і з выяўленым пад-

Гэтымі днямі арка брамы выкладваецца рэстаўратарамі на гістарычным месцы.

Ядро ад балісты, з якой войска князя Сьдзьвігайлы ў 1433 г. штурмавалі Крузскі замак

Адраўненне Малой брамы, у якую былі ўмяшчаныя бункер часоў Першай сусветнай вайны

— Так, Крува — выпадак асаблівы. Аднак здарооа сітуацыі, калі будаўніц выкладваць натыкаюцца на нейкія цікавыя артафакты — і не вядома, што з імі рабіць... — Тое, што прадуледавае заканадаўства. У гістарычных цэнтрах гарадоў вызначаны зоны аховы культурнага пласта, і калі нехта бярэцца за работы на гэтай тэрыторыі, ён абавязаны звязана з нашым Інстытутам гісторыі і заключыць дамову на археалагічны надгляд. Гэта першасная мера. А калі падчас надгляду спецыялісты выяўляюць нешта цікавае, будаўніцтва можа быць спынена для поўнага даследавання.

мурам гіпатэтычнай вежы: мы ўжо напярэды даслаць самавал, які засыпле раскоп пяском.

— Але ж археалагічныя знаходкі прымушаюць карэкціраваць праектнае дакументацыю — што, вядома, ускладняе працэс... — Думваю, гэта проста непабежна. У залежнасці ад абставін часіком карэкціруецца нават звычайная будаўнічая дакументацыя, дык што ўжо казаць пра аб'екты спадчыны? На іх улюблём выпадку будуюць усплываць неспадзяванкі — такі ўжо іх характар, які спалучае адбіткі розных эпох. Выявіў і асэнавава загалда ўсё немагчыма. Калі вы пачынаеце кансерваваць тыя прыступкі, закрыўшы іх драўлянымі шытамі, новыя дэталі архітэктурнай і штодзённай гісторыі непабежна будуць адкрывацца.

Таму лепш гаварыць не пра татальныя раскопкі, а пра напярэдадні апэратыўных, прагматычных і асэнсаваных стасунку паміж даследчыкамі, гістаграмам будаўніцтва і мастацтва. Такі падыход нават небяспечны для тых каштоўных элементаў, што тоіцца пад зямлёй: у выніку раскопак яны становяцца безабароннымі.

Напрыклад, летась мы алкерылі прыступкі ў тунэлі ўнутры Малой вежы. Знаходка вельмі важная: яна да рэстаўрацарам разуменне, якімі наогул маглі быць прыступкі ў Крузскім замку. Да таго ж гэта новы цікавы экспанат. Спадзяюся, вы яго хутка ўбачыце ў шклянкім футарале з сістэмай вентыляцыі.

Гэта тычыцца, скажам, Малой брамы: мы давіль, што яна знаходзілася правей і вышэй, ніж меркавалі архітэктары. Уважлівым глядачу ў замку звычайна залучалі з зямлёй драўляныя масты, якія можна было хутка парушыць, стварыўшы дадатковую перашкоду для ворага. І вось арка брамы гэтымі днямі выкладваецца рэстаўратарамі на гістарычным месцы.

— Так, Крува — выпадак асаблівы. Аднак здарооа сітуацыі, калі будаўніц выкладваць натыкаюцца на нейкія цікавыя артафакты — і не вядома, што з імі рабіць... — Тое, што прадуледавае заканадаўства. У гістарычных цэнтрах гарадоў вызначаны зоны аховы культурнага пласта, і калі нехта бярэцца за работы на гэтай тэрыторыі, ён абавязаны звязана з нашым Інстытутам гісторыі і заключыць дамову на археалагічны надгляд. Гэта першасная мера. А калі падчас надгляду спецыялісты выяўляюць нешта цікавае, будаўніцтва можа быць спынена для поўнага даследавання.

— Ші цёс у вас нейкае вырашэнне праблемы? — Нядаўна мы гутарылі са старэйшай сельсваста ды заадукачонай яго, каб, празраджаючы па трасе, з'явіў мімаходдам на археалагічны помнік: ші ўсё з ім у парадку, ші няма вакол палазарных людзей? Думваю, без шырокага ўдзелу мясцовай супольнасці мы тую праблему ніколі не вырашым.

Ілья СВІРЬН Фота з архіва Алега Дзярновіча

"Дзючынка шукае бацьку" (1959)

"Дзікае паляванне караля Стаха" (1979)

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава дзіцячых работ па выніках Міжнароднага міжмузейнага конкурсу **"Увесь свет — тэатр!". Да 4 верасня.**
- Экспазіцыя жыўпісьма Уладзіміра Пракапцова **"Пад знакам бясконасці". Да 9 верасня.**
- Выстава твораў Мікалая Таранды **"Колер жыўня". Да 10 верасня.**
- Выстава **"Станіслаў Жукоўскі: пункт прыцягнення — сядзіба". Да 1 кастрычніка.**
- **Экскурсіі: "Самыя-самыя..." (6+), "Якія колеры зіма?" (6+), "Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+), "Казкі "Усюды" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты даўня мінулых пакаленняў..." (10+), "Пляч моў каханьня" (16+), "Жаночы партрэт" (16+), "Мінск у музеі" (16+).** Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Прэзентацыя кнігі "Так долгодзільны паводзіць к даму". 25 жніўня ў 15.00.**
- **Інтрактыўная праграма "Крылатыя абаронцы Радзімы"** на пляцоўцы каля легендарнага самалёта ІЛ-2. Папярэдні запис.
- **Кожную суботу і нядзелю да верасня.**
- **Запрашаем юных наведвальнікаў у прасторы "Музей для дзяцей"** — гэта ўтульная атмосфера партызанскага лесу ў спалучэнні з сучаснымі тэхналогіямі, добрымі і ўважлівымі музейнымі педагогамі. Тут праходзяць заняткі і лекцыі, майстар-класы і інтрактыўныя праграмы для хлопчыкаў і дзяўчынак і іх бацькоў.
- **Прасторы праце за сэрцамі па нядзелю!**
- **У продаж паступілі сертыфікаты на наведанне музея з экскурсіямі і без яе. Ёсць аб'екты: "Сямейны", "Дзяціны", "Для старшакласнікаў і дарослых".** Падрабязнасці на сайце wamuseum.by.

УНП 100235472

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- **Выстава "Нацюрморт — прыгажосць у звычайным". Да 27 жніўня.**
- **Art-lectorium "Зразумелае мастацтва".** Праводзіцца заўсёды.

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефоне 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "MIR"

г. п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць, тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Канцэрт гурта "Дразды" з прэзентацыйнай альбома "Беларусь, ты — мая!" (16+). 27 жніўня ў 20.00.**
- **Часовая экспазіцыя васковых фігур "Тайная вясюра" (0+). Да 31 жніўня.**
- **Выстава "ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі" (0+).** Паўночны корпус. Да 31 жніўня.
- **Часовая экспазіцыя "Убачыць свет сэрцам". Да 11 верасня.**
- **Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.**
- **Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.**
- **Экскурсія для двух "Інтрыгі Купідона".**
- **Квэст-экскурсія для ўсёй сям'і "Легенды і паданні Мірскага замка".**
- **Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя вайска і вайсковая справа ВКЛ ў XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI—XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".**

УНП 590201541

У нашым пазнавальна-адукацыйным Telegram-канале вы можаце даведацца больш цікавых фактаў пра беларускае мастацтва і мову, паўдзельнічаць у штодзённых апітанках і прачытаць пра культурнае жыццё краіны. Далучайцеся!

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- **Выстава "Летапіс прася: размаляваныя старонкі"** з прыватнай калекцыі Барыса Васільева і Юліі Рэжускай. Малая выставачная зала. **Да 12 лістапада.**
- **Выстава "Упершыню экспанат. 3 фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Нясвіж",** прысвечаная 30-годдзю ўстаноў і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. **Да 10 снежня.**
- **Праект "Ператворэння ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны".** Экспазіцыйная зала першага пусковага комплексу.
- **Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара".** У складзе пастаяннай экспазіцыі.

Мерапрыемствы

- **Канцэрт "Скарбы Нясвіжа"** ў рамках адкрытага фестывалю камернай музыкі **"Даўніна і сучаснасць" (6+).** Тэатральная зала. **25 жніўня ў 19.00.**
- **Канцэрт фартэп'янальнай музыкі Фрыдэрыка Шапана, Філіпа Гласа ў выкананні Таццяны Старчанка (6+).** Тэатральная зала. **26 жніўня ў 13.00.**
- **Канцэрт класічнай музыкі ў эстрадна-джазавым прапратанні ансамбля "Класік-джаз-трыа" (6+).** Тэатральная зала. **26 жніўня ў 17.00.**
- **Канцэрт "Ноч у замку" (6+).** Тэатральная зала. **26 жніўня ў 21.00.**
- **Канцэрт-закрыццё фестывалю "Даўніна і сучаснасць" (6+).** Тэатральная зала. **27 жніўня ў 13.00.**
- **Квэсты: "Палацавыя таямніцы", "Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца".**
- **Віртуальныя выставы: "Ператворэння ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж — здабытак сусветнай культуры", "Разбураныя след вайны ў архітэктуры Нясвіжа".**

УНП 600207920

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Зеньгінская, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalilet@mail.ru

- **Камедыя ў 2 дзеях "Паўлінка" (12+).** Галоўная сцена. **29 жніўня ў 19.00.**
- **Прадстаўленне "Музыка душы" (0+).** Камінная зала. **30 жніўня ў 19.00.**
- **Містычная легенда пра каханне ў 1 дзеі "Чорная панна Нясвіжа" (12+).** Галоўная сцена. **30 жніўня ў 19.00.**
- **Трагікамедыя "Чакана гучна і да болі бізкіа" (16+).** Камерная сцена. **30 жніўня ў 19.00.**

УНП 10037901

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА У В. РАЎБІЧЫ

спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён, тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава "Народнае мастацтва Беларусі XX—XXI стст.". Да 9 верасня.**
- **Праграма "Каляды ў музеі".** Праводзіцца заўсёды. Працягласць — 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запис абавязковы.

УНП 100377771

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНКОВИЧА". КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ.

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Экскурсія "Шлях мастака Валенція Ваньковіча".** Папярэдні запис.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- **Экскурсія "Сядзібны партрэт".** Папярэдні запис.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- **Спектакль тэатра ценяў "Шляхціц Завальня,**

- **або Беларусі ў фантастычных апавяданнях. Белая сарока".** Папярэдні запис.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- **Экскурсія "Інтэр'я шляхецкай сядзібы".** Папярэдні запис. Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2427814, час працы: аўторак — нядзеля з 12.00 да 20.00

- **Выставачны праект "Сімфонія вялікага космоса". Да 17 верасня.**
- **Персанальная выстава Грэгара Данеляна "Да Бясконасці...". Да 17 верасня.**

УНП 192545414

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл. касы: 8 0212 368387, сайт: vitebsk-fil.by

- **Прадстаўленне "ГЕРОІ НАШАГА ЧАСУ" (3+) у межах праекта "Філармонія — дзеціям". 27 жніўня ў 11.00.**
- **Прадстаўленне "ГІСТОРЫІ КАТА ФІЛАФЕЯ" (3+) у межах праекта "Філармонія — дзеціям". 2 верасня ў 11.00.**
- **Класічная музыка для малых — "ЯК ЛЯЛЬКА ЛЯЛЯ У ЗВАНЧАК ЗВАНІЛА" (2+). 3 верасня ў 11.00.**

УНП 300149585

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 192545414

Вялікі тэатр Беларусі

аб'яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасадаў па творчых спецыяльнасцях "Дырыжор"; "Артыст хору" — па наступных тыпах галасоў: тэнор, бас і барытон.

Дадатковая інфармацыя — на сайце bolshoibelarus.by.

220029, г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1.

УНП 191081827

Фота тыдня

Любіце фатаграфавач і дзяліцца цікавымі кадрамі з сябрамі? Далучайцеся да "Культуры": у рубрыцы "Фота тыдня" друкуюцца здымкі нашых чытачоў. Дасылайце свае творы на разгляд рэдакцыі — найлепшыя апублікуем!

Фота Марыі САМАЛЕВІЧ

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталля Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталля Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Геннадзеўна.

Адказны скарэктар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЫШ, Юген РАГІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ілья САКАЛОВА, Ілья СВЯТЫН, Юрыч ЧАРНЯКЕВІЧ, Даніл ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактар літаратуры — Маўсей ЗАЙЦАВ.

Рэдактары мастацкай — Мікалай КАСЦЮКОЎ, Марына ПЯРХОЎСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск,

праспект Незалежнасці, 77, чаквёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

Падпісныя індэкс: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %).

Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісав паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдання, кым і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не вяртаюцца.

Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту

гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісанні ў друку 24.08.2023 у 16.00. Замова № 1836. Наклад 3099.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". 220013, г. Мінск, праект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2023.